म.जि.प्र.का दर्ता नः
१०४/०६७/०६८

बागमती प्रदेशको राजधानी हेटौंडाबाट प्रकाशित लोकप्रिय 'क' वर्गको समाचारपत्र

समृद्ध समाज

SAMRIDDHA SAMAJ NATIONAL DAILY राष्ट्रिय दैनिक

समृद्धि प्रकाशन प्रा. लि. हेटौंडा, मकवानपुर

म.जि.हु.का.द.नं.
३०/०६९/०७०

वर्ष:१७ अङ्कः- १५४ २०८३ वैशाख १४ गते सोमबार 27 April 2026, Monday - पृष्ठ ४ मूल्य रू. ५/-

राष्ट्रिय आर्थिक गणना, २०८३ सफल पारौं !

"अर्थतन्त्र मापनको लागि आर्थिक गणना"

- आर्थिक गणना किन : देशमा संचालित उद्योग, प्रतिष्ठान तथा व्यवसायको वास्तविक अवस्था पहिचान गरी वस्तुनिष्ठ नीति निर्माणको लागि आधारभूत तथ्याङ्क प्राप्त गर्न,

- गणना अवधि : २०८३ बैशाख २ गतेदेखि असार ७ गतेसम्म,

- कसलाई समेट्ने : सबै उद्योग, व्यापार, व्यवसाय, शैक्षिक एवम् स्वास्थ्य संस्था, बैंक तथा सेवाप्रदायक निकायहरु ।
- तथ्याङ्क ऐन, २०७९ अनुसार पूर्ण गोप्य रहनेछ ।
- सत्य–तथ्य वितरण दिऔं, राष्ट्र निर्माणमा योगदान गरौं ।

नेपाल सरकार
विज्ञापन बोर्ड

सामुदायिक विद्यालयमा भर्ना हुन विद्यार्थीको भिड

नयाँ भर्नाका लागि हेटौंडा-५ स्थित बालज्योति माविमा आइतबार भेला भएका विद्यार्थी, अभिभावक ।

नानीमाया सापकोटा

हेटौंडा : आइतबार सर्लाहीका वीरेन्द्र मण्डल कक्षा-६ मा आफ्नो छोरालाई भर्ना गराउनका लागि हेटौंडा-४ स्थित आधुनिक राष्ट्रिय माविमा आए । यो विद्यालयको बारेमा आफन्तबाट थाहा पाएका वीरेन्द्रले छोरालाई सवल सामुदायिक विद्यालयमा पढाउने अपेक्षाका साथ सर्लाहीबाट आएको बताए ।

तराइका जिल्लामा हेटौंडाको आधुनिक राष्ट्रिय मावि लगायत अन्य सामुदायिक विद्यालयमा राम्रो पढाइ हुने सुनेको र यही विद्यालयमै पढेका एक जना आफन्तले राम्रो नतिजा ल्याएको पाएपछि आफ्नो बच्चा पनि यहीँ पढाउन लालायित भएको बताएका छन् । उनले आफु सर्लाहीमै जागिर गर्नुपर्ने कारण छोरालाई हेर विचार गर्न श्रीमतीलाई हेटौंडामा बस्ने व्यस्था मिलाएको बताए । उनीमात्र नभई मध्य तराइका विभिन्न जिल्लाबाट सयौंको संख्यामा विद्यार्थीहरु भर्नाका लागि हेटौंडा आएका छन् ।

यस्तै हेटौंडा ८ का एकजना अभिभावक पनि छोरीलाई भर्ना गर्न आधुनिक राष्ट्रिय माविमा आएका छन् । कक्षा ८ मा भर्ना गर्न आएका ति अभिभावक बच्चा घरबाटै सार्वजनिक यातायातमा आवतजावत गर्न सक्ने भएकोले गुणस्तरीय र सस्तो शिक्षा प्राप्त गर्ने अपेक्षाले आफ्नो वडा छाडेर आधुनिकमा आएको उनले बताए ।

यि दुवैजना आइतबार आधुनिक राष्ट्रिय माविमा देखिएको प्रतिनिधि अभिभावकहरु हुन् । आधुनिकमा मात्र नभएर हेटौंडाका अन्य ठुला सामुदायिक विद्यालयहरुमा नयाँ भर्नाका लागि प्रत्येक वर्ष विद्यार्थीहरुको भिड लाग्ने गरेको छ । आधुनिक राष्ट्रिय माविसँगै भुटनदेवी मावि, हेटौंडा-५ स्थित बालज्योति मावि, हेटौंडा-२ स्थित सिद्धार्थ मावि लगायतमा विद्यालयमा नयाँ भर्नाका लागि भिड लागेको छ । यि बाहेक हेटौंडा-६ स्थित बंशगोपाल मावि, हेटौंडा-१६ स्थित जनप्रिय माविमा पनि नयाँ भर्नाका लागि विद्यार्थी आउने गरेका छन् । यि विद्यालयहरुले आफ्नो क्षमता अनुसार प्रतिवर्ष १ सयदेखि ४ सयसम्म नयाँ विद्यार्थी भर्ना गर्ने गरेका छन् ।

प्राथमिक तहसम्म निजी तथा संस्थागत विद्यालयमा अध्ययन गरेका विद्यार्थीहरु पनि माध्यमिक तहमा अध्ययनका लागि आफ्ना सुविधा तथा निकटताका हिसाबले यि विद्यालयहरुमा पढ्न रुचाउने गरेका छन् । यद्यपी आधुनिक, सिद्धार्थ, भुटनदेवी लगायतका विद्यालयहरुले स्रोत साधनको कमिले गर्दा भर्ना फारम भर्नेमध्ये कमलाई मात्र भर्ना दिइने गरेको छ । बजार बाहिरका जनप्रिय तथा बंशगोपाल माविमा भने थोरै संख्यामा मात्र आउने भएका कारण आएका सबै विद्यार्थीहरुलाई भर्ना लिइने गरेको छ ।

यस वर्ष आधुनिक राष्ट्रिय माविमा १ हजार १ सय नयाँ विद्यार्थीहरु भर्नाका लागि आएपनि विद्यालयको कक्षाकोठा तथा शिक्षक संख्याको क्षमता अनुसार ३ सय ५६ जना भर्ना लिइने जनाएको छ । यस्तै भुटनदेवी माविले ३ सय ५० जनाले भर्नाको फारम भरेपनि १ सय जना मावि तह तथा ६० जना प्राथमिक तहमा नयाँ भर्ना लिने जनाएको छ । यस्तै हेटौंडा-२ स्थित सिद्धार्थ माविमा ३ सय जना विद्यार्थी भर्ना लिने तयारी रहेको विद्यालयका प्रधानाध्यापक परमानन्द सरोज कर्णले जानकारी दिनुभयो । यस्तै हेटौंडा-६ स्थित बंशगोपाल माविले हालसम्म आएका २५ जना भर्ना गरेको जनाएको छ भने हेटौंडा-१६ स्थित जनप्रिय माविले ३ सय जना नयाँ विद्यार्थी भर्ना गर्ने लक्ष्य राखेकोमा हालसम्म २ सय ५० जना भर्ना हुन आएको जनाएको छ । यि विद्यालयहरु मध्ये भुटनदेवी मावि, बंशगोपाल मावि र जनप्रिय माविमा प्राविधिक धारका विषय पनि पठनपाठन हुने विद्यालय हुन् भने बालज्योति मावि, आधुनिक राष्ट्रिय मावि तथा सिद्धार्थ मावि भने साधारण विषयतर्फ मात्र सञ्चालित विद्यालयहरु हुन् ।

हेटौंडाको एसके समाज डेन्टलमा काउन्सिलको अनुगमन

दन्तचिकित्सक बिना नै सञ्चालन

समाज संवाददाता

हेटौंडा : हेटौंडा-१, भिन्तुनापथस्थित एसके समाज डेन्टल प्रालिमा आइतबार नेपाल मेडिकल काउन्सिलको टोलीले अनुगमन गरेको छ । काउन्सिलका सदस्य डा. अजय साहको नेतृत्वमा ५ सदस्यीय टोलीले बिरामी तथा स्थानीयबाट प्राप्त उजुरीका आधारमा अनुगमन गरेको हो ।

नेपाल डेन्टल एसोसिएसनको अध्यक्ष समेत रहनुभएका डा. साहले एसके समाज डेन्टल दन्त चिकित्सक बिना नै सञ्चालनमा रहेको, स्वास्थ्यकर्मीलाई पारिश्रमिक नदिएको, चरित्र हत्या गर्ने प्रयास गरेको भन्ने उजुरीपछि अनुगमन गरिएको बताउनुभयो । अनुगमनका क्रममा क्लिनिकमा कुनै पनि आधिकारिक चिकित्सक उपस्थित नभएको पाइएको डा. साहले जानकारी दिनुभयो । सञ्चालक सरोज कुमार चौधरी स्वयम्ले नै बिरामीहरूको दन्त उपचार

अनुगमनका क्रममा कागजात हेर्नुहुँदै डा. साह ।

गरिरहेको भेटिएको डा. साहको भनाइ छ । अनुगमन टोलीका अनुसार सञ्चालक चौधरीसँग चिकित्सा सम्बन्धी कुनै पनि शैक्षिक योग्यता नरहेको पाइएको छ । त्यस्तै, डेन्टल हाइजिनिस्टको प्रमाणपत्र तथा अन्य आवश्यक शैक्षिक एवम् पेशागत योग्यता सम्बन्धी कागजात माग गर्दा पनि प्रस्तुत गर्न नसकेको बताइएको छ ।

lSlgsdf t lg hgf 8fS6/sf]

नाम सूचना बोर्डमा टाँसिएको भए पनि तीमध्ये केहीले पहिले नै काम छोडिसकेका र केहीले नियमित सेवा नदिएको पाइएको छ । डा. सुशील साहले पनि नियमित रूपमा बिरामी जाँच नगर्ने गरेको भेटिएको बताइएको छ । यसैबीच, डा. सुधीर सिंहले उक्त क्लिनिकमा आफूले सेवा नदिएको स्पष्ट पारेका छन् भने अर्का डा. मणि देवले क्लिनिकसँग आर्थिक लेनदेन विवाद रहेको र आफूलाई धम्की दिइएको गुनासो गरेका छन् । उनले करिब १ लाख ४० हजार रुपैयाँ पारिश्रमिक लिन बाँकी रहेको तथा कुराकानी गर्न नदिने र भिडियो सार्वजनिक गर्ने धम्कीसमेत दिइएको फोनमार्फत बताएका छन् ।

सञ्चालक चौधरीले आवश्यक कागजात घरमै रहेको र मागअनुसार पेश गर्न नसकिएको बताउनुभयको छ । साथै, सबै पारिश्रमिक भुक्तानी गरिसकिएको उहाँको दावी छ । डा. मणि देवले काम छोडेपछि अन्य डाक्टरहरूलाई बोलाइएको भनिए पनि उनीहरू नआएको चौधरीको भनाइ छ । काउन्सिलका सदस्य डा. अजय साहका अनुसार घटनाबारे दुवै पक्षको विस्तृत प्रतिवेदन तयार गरी काउन्सिलमा बुझाइनेछ । त्यसपछि आवश्यक कानुनी प्रक्रियाका लागि जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय र जिल्ला प्रशासन कार्यालयलाई पनि पत्राचार गरिने डा. साहले जानकारी दिनुभएको छ ।

कक्षा-१२ को परीक्षा आजबाट

मकवानपुरमा ५,२६९ जना परीक्षार्थी

समाज संवाददाता

हेटौंडा : कक्षा १२ को वार्षिक परीक्षा आज सोमबारदेखि सुरु हुँदैछ । राष्ट्रिय परीक्षा बोर्डले सञ्चालन गर्ने परीक्षा बैशाख २७ गतेसम्म सञ्चालन हुनेछ । परीक्षामा सहभागी हुन मकवानपुर जिल्लामा १५ वटा परीक्षा केन्द्र निर्धारण गरि एको छ ।

मकवानपुरबाट कक्षा-१२ को परीक्षामा सहभागी हुन ५ हजार २६९ जना विद्यार्थीले फारम भरेका छन् । नियमिततर्फ ३ हजार ८२२ र आंशिकतर्फ १ हजार ४४७ जनाले परीक्षा फारम भरेका छन् ।

राष्ट्रिय परीक्षा बोर्डको हेटौंडा शाखा कार्यालयका अनुसार मकवानपुरसहित चितवन, बारा, पर्सा र रौतहट जिल्लामा १२४ परीक्षा केन्द्र निर्धारण गरिएको छ । साविक नारायणी अञ्चलका यी ५ जिल्लाबाट परीक्षामा सहभागी हुन ४० हजार ८०४ विद्यार्थीले परीक्षा फारम भरेका छन् । जसमा नियमिततर्फ ३१ हजार ७८४ र आंशिकतर्फ ९ हजार २० विद्यार्थी रहेका छन् । गएको वर्षको तुलनामा यस वर्ष विद्यार्थी संख्या घटेको राष्ट्रिय परीक्षा बोर्डको हेटौंडास्थित कार्यालयका प्रमुख बद्रीबहादुर पाठकले जानकारी दिनुभयो ।

१२ कक्षाको परीक्षामा देशभरका ५ हजार ३३९ विद्यालयबाट नियमिततर्फ ३ लाख ३२ हजार १७८ (छात्र १ लाख ७२ हजार १२ र छात्रा १ लाख ६० हजार १३७ र अन्य २९) तथा आंशिकतर्फ ८५ हजार ८३० गरी ४ लाख १८ हजार ८ जना विद्यार्थीले परीक्षा फारम भरेका छन् । सबैभन्दा कम मनाङ जिल्लाबाट ३१ जना र सबैभन्दा बढी काठमाडौं जिल्लाबाट ६४ हजार ३३८ विद्यार्थीले परीक्षा फारम भरेका छन् । नेपालभर जम्मा १ हजार ४२० र जापानमा १ समेत गरी कूल १ हजार ४२१ परीक्षा केन्द्रहरू निर्धारण गरिएको छ । सबैभन्दा बढी काठमाडौं जिल्लामा १६१ वटा र सबैभन्दा कम मनाङ/मुस्ताङ जिल्लामा १/१ वटा परीक्षा केन्द्र निर्धारण गरिएको छ ।

बुधबारे बालसाहित्य

यो स्तम्भमा हामी विद्यार्थीको परिचय, विद्यार्थीका रचना, घरमा अभिभावक र बालबालिका अध्ययन गर्दै गरेको तस्वीर, अन्तरवार्ता समावेश गर्नेछौं । आशा छ हामीले विद्यार्थीलाई अध्ययन र लेखनमा प्रेरित गर्न सकारात्मक योगदान गर्न सक्नेछौं ।

सम्पादक

फुल फर्निस्ड सटर बिक्रीमा

हेटौंडा-४, हेटौंडा क्याम्पस अगाडि रहेको लेडिज फेन्सी तथा कस्मेटिक्स पसल सञ्चालन गर्न उपयुक्त हुने फुल फर्निस्ड सटर बिक्रीमा र हेकोले व्यवसाय गर्न इच्छुक व्यक्तिले सम्पर्क गर्नुहोला ।

सम्पर्क :
९८४५१-२७०३८

नेपाल सरकार
राष्ट्रिय परीक्षा बोर्ड
शाखा कार्यालय हेटौंडा, मकवानपुर

हार्दिक अपील

राष्ट्रिय परीक्षा बोर्ड, परीक्षा नियन्त्रण कार्यालय, सानोठिमी भक्तपुरको परीक्षा तालिका बमोजिम मिति २०८३ बैशाख १४ देखि ऐ. २७ गतेसम्म सञ्चालन हुने कक्षा १२ को वार्षिक परीक्षा सञ्चालन सम्बन्धी पूर्वतयारीका सम्पूर्ण कार्यहरू सम्पन्न भै बोर्डको केन्द्रीय कार्यालयबाट मिति २०८३/०१/११ मा विज्ञप्ति प्रकाशन भैसकेको व्यहोरा अनुरोध छ । यस शाखा कार्यालय हेटौंडा अन्तर्गत रहेका पाँच जिल्लाका (मकवानपुर, चितवन, बारा, पर्सा र रौतहट) कूल १२४ तोकिएका परीक्षा केन्द्रबाट नियमिततर्फ ३१,७८४ र आंशिकतर्फ ९,०२० गरी ४०,८०४ परीक्षार्थीहरू परीक्षामा सहभागी हुँदै हुनुहुन्छ ।

कक्षा १२ को वार्षिक परीक्षा माध्यमिक तहको अन्त्यमा सञ्चालन हुने र अन्तर्राष्ट्रिय मान्यतामा समेत स्तर कायम गर्नुपर्ने हुँदा यस परीक्षाको व्यवस्थापन र सञ्चालनमा स्वच्छता, मर्यादा र अनुशासन कायम हुनुपर्ने विषयमा कुनै दुईमत छैन । विशेषगरी परीक्षाको प्रश्नपत्र लगायत अन्य कार्यमा विद्युत आपुर्ति र इन्टरनेट सेवाको प्रभावकारी व्यवस्थापन र बैकल्पिक स्रोतको व्यवस्था आवश्यक पर्दछ । परीक्षा केन्द्रमा केन्द्राध्यक्ष बाहेक खटिने जनशक्ति र परीक्षार्थीले मोबाइल फोन, स्मार्ट घडी र इलेक्ट्रिकल सामग्री लैजान प्रतिवन्ध गरिएको छ यदि त्यस्ता प्रकारका सामग्री फेला परेमा जफत गरी नष्ट हुने समेत जानकारी गराइन्छ ।

परीक्षाको गोप्य सामग्रीको व्यवस्थापनमा गोपनियता, मर्यादा, संवेदनशीलता र विश्वसनीयता कायम गर्न गराउन सम्बन्धित केन्द्राध्यक्षसहित पदाधिकारीमा परीक्षा समन्वय समितिले निर्देशन गरिसकेको छ र यसका लागि सुरक्षा निकायबाट यथोचित सुरक्षाको वातावरण समेत मिलाई सकिएको छ । परीक्षालाई मर्यादित बनाई भयरहित तरिकाले परीक्षार्थीले परीक्षा दिने वातावरण मिलाउन सम्बन्धित सरोकारवाला अभिभावक, शिक्षक, विद्यालय व्यवस्थापन समिति, शिक्षाप्रेमी, स्थानीय सरकार, नागरिक समाज, राजनीतिक दल, सञ्चार जगत सहित सबैमा हार्दिक अपील गर्दछौं ।

मिति २०८३ बैशाख १४

सम्पादकीय

टुक्रे योजना अन्त्य होस्

देशमा तीन तहको सरकार छ । संघ, प्रदेश र स्थानीय तीनै तहको सरकारले प्रत्येक आर्थिक वर्षका लागि नीति, कार्यक्रम तथा बजेट ल्याउने गर्दछन् । संघीय सरकारले जेठ १५ गते, प्रदेश सरकारहरुले असार १ गते र स्थानीय सरकारले असार १० गतेसम्म आगामी आर्थिक वर्षका लागि बजेट सार्वजनिक गर्नुपर्ने संवैधानिक व्यवस्था छ । साउनबाट नयाँ आर्थिक वर्ष सुरु हुने भएकाले बैशाखपछि सरकारले बजेटको तयारी गर्ने गर्दछ । बागमती प्रदेश सरकारले पनि आगामी आर्थिक वर्षका लागि बजेटको क्यालेण्डरसहित मापदण्ड बनाएको छ । बजेटलाई व्यवस्थित गर्न प्रदेशको आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालयले नयाँ क्यालेण्डर र मापदण्ड बनाएर कार्यान्वयनमा ल्याएको हो ।

सरकारले बजेट बनाउने क्रममा बिचौलिया तथा पहुँचवालाको प्रभाव पर्दा विगतमा बजेटमा चलखेल भएका घटना सार्वजनिक हुने गरेका थिए । बजेटमा आफ्नो स्वार्थअनुकूलका नीति, कार्यक्रम र बजेट पार्न राजनीतिक दलका नेता तथा अन्य बिचौलियासमेत सक्रिय हुने अवस्थामा बजेटमा विकृति देखिने गरेको हो । आवश्यकता र औचित्यका आधारमा बजेट बनाउन नसक्दा बजेट कार्यान्वयन पनि कमजोर बन्दै आएको छ । यस्तो परिपाटी रोक्न संघ तथा प्रदेश सरकारले ऐन, नियम, मापदण्ड तथा निर्देशिकाहरु कार्यान्वयनमा ल्याउने गरेको भए पनि प्रभावकारी बन्न सकिरहेको छैन । बागमती प्रदेश सरकारले चालु आर्थिक वर्षका लागि ल्याएको बजेटमध्ये ९ महिना बितिसक्दा समेत करिब एक चौथाई मात्र खर्च हुनुले बजेट तर्जुमा प्रक्रियामा व्यापक सुधार आवश्यक देखिन्छ ।

बागमती प्रदेशको आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालयले आगामी आर्थिक वर्षको बजेट निर्माणमा सीमित व्यक्तिको पँहुच नियन्त्रण गर्ने उद्देश्यले निश्चित मापदण्ड र आवश्यकताका आधारमा कार्यक्रम छनोट गर्न नयाँ निर्देशिका जारी गरेको हो । मन्त्री प्रभात तामाङले स्वीकृत गरेको उक्त निर्देशिकाले प्रदेशमा वर्षौंदेखि जकडिएको टुक्रे योजनाको समस्यालाई समाधान गर्ने लक्ष्य राखेको छ । निर्देशिका अनुसार प्रदेश सरकारले अब साना खानेपानी र सिँचाइका योजनाका लागि कम्तीमा २० लाख र सडक, पुल, भवन, पार्क र तटबन्धजस्ता पूर्वाधार आयोजनाको हकमा न्यूनतम ५० लाख रुपैयाँ न्यूनतम लागत अनिवार्य गरिएको छ । ५० लाखभन्दा कम लागतका पूर्वाधार योजनाहरु अब प्रदेशको बजेटमा नसमेटिने निर्देशिकाको प्रावधान रहेको छ । साना र टुक्रे आयोजनाहरु आवश्यक देखिएको खण्डमा योजनाहरु सम्बन्धित स्थानीय तहले नै कार्यान्वयन गर्नुपर्ने गरी निर्देशिका बनाइनु सकारात्मक मान्नुपर्छ ।

केन्द्रदेखि स्थानीय तहसम्म योजना निर्माणमा पहुँचवाला हावी भइदिँदा योजनाहरुको उचित प्राथमिकीकरण हुन सकेको पाइँदैन । यसले योजना छनोट प्रक्रियादेखि बजेट विनियोजन हुँदै कार्यान्वयन तहसम्म आइपुग्दा विभिन्नखाले समस्याहरु देखा पर्दछन् । नागरिकको आवश्यकता भन्दा पनि राजनीतिक नेतृत्व तथा उनका आसेपासेको चाहनामा साना-साना धेरै योजना छनोट हुने परिपाटीको अन्त्य आवश्यक छ । सबैलाई खुसी पार्ने उद्देश्यले कनिका छरेजस्तै गरेर बजेट छर्ने परम्पराका कारण योजना प्रभावकारी बन्न नसकेको यथार्थलाई प्रदेश सरकारले आत्मसात् गर्ने प्रयत्न गरे पनि यसको सफलता बजेट सार्वजनिक भएपछि मात्र थाहा हुनेछ । टुक्रे योजना छनोटलाई जारी निर्देशिकाले रोक्ने र कार्यकर्ता पोस्ने बजेटको अन्त्य भएर प्रतिफलमुखी योजनामा बजेट विनियोजन गर्न प्रदेश सरकारको ध्यान जाओस् ।

महत्वपूर्ण फोन नम्बरहरु

जिल्ला प्रशासन कार्यालय ५२०४९५	वारुण यन्त्र १०१
जिल्ला प्रहरी कन्ट्रोल १००	बालबालिका खोजतलास केन्द्र १०४
ट्राफिक प्रहरी १०३	बाल हेल्पलाइन १०९८
वडा प्रहरी ५२०२९९	हेलो सरकार ११११
पशुपतिनगर इलाका ५२०५९८	नेपाल टेलिकम सोधपुछ १९७
मनहरी इलाका ९८५५०९०१६१	एम्बुलेन्स १०२
भीमफेदी इलाका ६९१४६२	नेपाल विद्युत प्राधिकरण गुनासो ११५०
पालुङ इलाका ६२०४६७	
फापरबारी इलाका ६२१९८०	
चित्लाङ इलाका ६२१०००	

तपाईंको राशिफल

पं. ज्योतिष: तोयानाथ सुवेदी
ॐ तुलसी मेडिकल हल, हेटौंडा-८, कमाने
सम्पर्क : ९७४५०२८५५५

मेष	: कर्मयोगी प्रवृत्तिको बनाउन मद्धत मिल्नेछ ।
वृष	: सामाजिक एवम् धार्मिक कृत्यमा सरिक भइने छ ।
मिथुन	: आर्थिक दृष्टिले ठिकै समय रहेको छ ।
कर्कट	: भेटघाट र यात्रा योगमा सरिक भइने छ ।
सिंह	: प्रेममा माया बढ्ने समय योग रहेको छ ।
कन्या	: शरीर स्वस्थता र काममा उत्सुकता बढ्ने योग छ ।
तुला	: काममा द्विविधा बढने समय योग देखिन्छ ।
वृश्चिक	: नसोचेको ठाउँबाट लाभ प्राप्त हुने योग छ ।
धनु	: समय र बाध्यतामा खुम्चनु पर्ने योग छ ।
मकर	: नयाँ विषयवस्तुले आकर्षित बनाउने छ ।
कुम्भ	: पुरुषार्थी कामले स्थापित बनिने योग छ ।
मीन	: बोलीमा बिचार पुऱ्याउँदा राम्रो रहने समय छ ।

उत्थानशील पालिका निर्माणको मार्गचित्र

विपद् कुरेर बस्ने कि उत्थानशील पालिका बनाउने ?

१७ र १८ असोज २०८२ को अविरल वर्षाले इलाम जिल्लामा निम्त्याएको विनाशकारी क्षतिले हामीलाई पुन: एकपटक झक्झकाएको छ । ३९ जनाको ज्यान गएको र झण्डै १२ अर्ब रुपैयाँ बराबरको आर्थिक क्षति भएको सो घटना एउटा तथ्याङ्क मात्र होइन, विपद् पूर्वतयारी र पूर्वाधारको कमजोरीको ऐना पनि हो ।

सयौं स्थानमा गएको पहिरो, क्षतिग्रस्त घर र नष्ट भएका कृषि बालीका अवशेषहरू अझै पनि पालिकाहरूमा देख्न सकिन्छ । जटिल भौगोलिक बनावट र अव्यवस्थित बसोबासका बीच ग्रामीण सडक सञ्जाल समेत पूर्ण रूपमा सुचारु गर्न नसक्नुले भविष्यमा अझ ठूला जोखिमको संकेत गरेको छ । यो त एक जिल्ला एक घटनाको विवरण मात्रै हो ।

राष्ट्रिय परिदृश्य र चुनौती

राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणको आर्थिक वर्ष २०८२/८३ पुस मसान्तसम्मको विवरण अनुसार, नेपालले विपद्का कारण वार्षिक रूपमा कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (जीडीपी) को करिब २.५ प्रतिशत हिस्सा गुमाउने गरेको छ । प्रतिलाख जनसंख्यामा १.७ जनाको मृत्यु र प्रति हजारमध्ये १७.१ घरपरिवार प्रभावित हुने तथ्यले विशेषगरी पहाडी जिल्लाहरूलाई जोखिमको अग्रपङ्क्तिमा राखेको छ ।

यसै आर्थिक वर्षको साउन १ देखि पुस मसान्तसम्मको विवरण अनुसार पहिरोबाट ६३, आगलागीबाट ५६, सर्पदंशबाट ४३, जनावरको आक्रमणबाट ३२, बाढी र लेक लागेर २४-२४ जना, चट्याङबाट १६, भारी वर्षा र हिउँपहिरोबाट ६-६ जना तथा वन डढेलोबाट १ जना गरी कुल २७१ जनाको मृत्यु भएको छ । प्राधिकरणको प्रतिवेदनले यस अवधिमा १८ जना बेपत्ता, १०७८ जना घाइते र ७०९७ घरपरिवार प्रभावित भएको देखाउँछ, जसले नेपालमा विपद् व्यवस्थापनको अवस्था निकै चुनौतीपूर्ण रहेको पुष्टि गर्दछ ।

संविधानको धारा ५१(छ)(९) देखि स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ सम्मले विपद् व्यवस्थापनलाई स्थानीय तहको एकल र साझा अधिकारका रूपमा व्याख्या गरे पनि व्यवहारमा यसको कार्यान्वयन पक्ष अझै कमजोर छ । सोह्रौं योजनाले 'जलवायु उत्तरदायी बजेट' लाई ६ प्रतिशतबाट बढाएर २० प्रतिशत पुऱ्याउने लक्ष्य राखेको छ, जुन सकारात्मक छ। तर, केन्द्रले विकास गरेका 'विपद् पोर्टल' र 'आरभीएस' जस्ता प्रविधिहरू स्थानीय तहमा स्थानीयकरण हुन नसकी प्रभावकारी रूपमा प्रयोग हुन सकेका छैनन् ।

एमसीआर-२०३० र १० आधारभूत बुँदाहरूको सान्दर्भिकता

एमसीआर २०३० शहरहरूलाई सुरक्षित र उत्थानशील बनाउने एक स्पष्ट मार्गचित्र हो । यसले २०३० सम्ममा शहरहरू समावेशी, सुरक्षित, लचिलो र दिगो बनाउने सुनिश्चित गर्ने लक्ष्य राखेको छ। त्यसोत, विश्वव्यापी रूपमा बढ्दो जलवायु परिवर्तन, अनियन्त्रित शहरीकरण र तीव्र जनसङ्ख्या वृद्धिका कारण विपद् जोखिम र क्षति दिनानुदिन बढ्दै गएको छ ।

एमसीआर-२०३० शहरहरूलाई सुरक्षित र उत्थानशील बनाउने एक स्पष्ट मार्गचित्र हो । यस्ता विपद् जोखिमलाई न्यूनीकरण गर्न र सुरक्षित समाज निर्माण गर्न योकोहामा रणनीतिदेखि ह्योगो कार्यढाँचा हुँदै हाल सेन्डाई कार्यढाँचा (२०१५-२०३०) कार्यान्वयनमा छ । यसै कार्यढाँचालाई विश्वभर प्रभावकारी रूपमा लागू गर्ने मुख्य संयन्त्रको रूपमा यूएनडीआरआरले नेतृत्वदायी भूमिका खेलिरहेको छ ।

यूएनडीआरआर र जीईटीआईको भूमिका

स्विट्जरल्याण्डको जेनेभामा मुख्यालय रहेको यूएनडीआरआरले अन्तर्राष्ट्रिय, राष्ट्रिय र स्थानीय तहमा नीति तथा मापदण्ड निर्माण गर्दछ । यसका पाँच क्षेत्रीय कार्यालयमध्ये एशिया र प्रशान्त क्षेत्रको कार्यालय थाइल्याण्डको बैंककमा अवस्थित छ । यसै अन्तर्गत दक्षिण कोरियाको ईन्चोनमा रहेको यूएनडीआरआर र जीईटीआईले सदस्य राष्ट्रहरूलाई विपद् जोखिम न्यूनीकरण र जलवायु परिवर्तन व्यवस्थापनका लागि विशिष्टकृत शिक्षा, तालिम, प्रविधि र अध्ययन-अनुसन्धानका स्रोतहरू उपलब्ध गराउँदै आएको छ ।

एमसीआर-२०३० ले सेन्डाई कार्यढाँचाका लक्ष्यहरूलाई स्थानीय स्तरमा लागू गर्ने सरल ढाँचा प्रदान गर्दछ । विशेषगरी पालिकाहरूको लागि विपद् र जलवायु परिवर्तनको असरबाट बच्ने क्षमताको अंक एक महत्वपूर्ण उपकरण हो । यसले पालिकाको वर्तमान अवस्थाको चित्र प्रस्तुत गर्दै प्राथमिकताका कार्यहरू पहिचान गर्न मद्दत गर्छ । यसमा रहेका 'दश आधारभूत बुँदाहरू'ले योजना निर्माणमा मार्गदर्शन गर्दछन् । स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ मा स्थानीय तहले गर्नुपर्ने विपद् व्यवस्थापनका सम्पूर्ण कार्यहरूसँग पनि यो पूर्ण रूपमा मेल खाने हुनाले, यो स्थानीय तहका लागि एक अनिवार्य निर्देशिका हो । दश आधारभूत बुँदाहरूलाई भाग र बुँदाहरूमा बाँडिएको छ ।

आयाम १: शासन र वित्तीय क्षमता

यो आयामले पालिकाको जग तयार पार्छ । यदि सही योजना र बजेट भयो भने मात्र अन्य कामहरू दिगो हुन्छन्। आधारभूत बुँदाहरूलाई संक्षिप्त रूपमा मात्रै राख्न प्रयास गरेको छु । यो पालिकाहरूको विपद् जोखिम न्यूनीकरणको मूल्याङ्कन गर्न बनाएको एक महत्वपूर्ण औजार भए तापनि मैले पालिकाको निम्ति मार्गनिर्देश गर्ने ढाँचाको रूपमा प्रयोग गर्न खोजेको छु ।

आधारभूत बुँदा १- उत्थानशीलताको निम्ति व्यवस्थापन: यसको अर्थ पालिकामा विपद् जोखिम व्यवस्थापन केवल एउटा शाखाको काम मात्र हुनुहुँदैन। निर्वाचित पालिकाको प्रमुखको नेतृत्वमा 'स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति' क्रियाशील हुनुपर्छ। पालिकाले सेन्डाई फ्रेमवर्कको मर्म अनुसार आफ्ना स्थानीय लक्ष्यहरू तोक्नुपर्छ र सबै सरोकारवाला (सरकारी, गैरसरकारी, निजी क्षेत्र) लाई एउटै संयन्त्रमा बाँध्नुपर्छ। यसले निर्णय प्रक्रियालाई छिटो र प्रभावकारी बनाउँछ ।

एमसीआर-२०३० ले २०३० सम्ममा शहर हरू समावेशी, सुरक्षित, लचिलो र दिगो बनाउने सुनिश्चित गर्ने लक्ष्य राखेको छ ।

आधारभूत बुँदा २- जोखिमको पहिचान र बुझाइ: विपद् आउनुअघि नै त्यसको स्वरूप बुझ्नु जरूरी छ । पालिकाले आफ्नो क्षेत्रमा हुनसक्ने बाढी, पहिरो वा भूकम्प जस्ता प्रकोपहरूको नक्साङ्कन गर्नुपर्छ । यसले कुन टोल वा बस्ती कति जोखिममा छ भन्ने स्पष्ट पार्छ। यो तथ्याङ्कलाई समय-समयमा अद्यावधिक गर्नुपर्छ ताकि भविष्यमा आउने जोखिमको पनि पूर्वानुमान गर्न सकियोस् ।

आधारभूत बुँदा ३- वित्तीय क्षमताको सुदृढीकरण: विपद् जोखिम व्यवस्थापनका लागि बजेट छुट्याउनु भनेको खर्च होइन, लगानी हो । पालिकाले वार्षिक बजेटमा विपद् व्यवस्थापन कोष खडा गर्ने, स्थानीय व्यवसाय र घरहरूको बीमा गराउन प्रोत्साहन गर्ने र संकटको बेला तुरुन्त खर्च गर्न सक्ने गरी वित्तीय अधिकारको व्यवस्था गर्नुपर्छ । यसमा विपद् पूर्वको लगानीले भविष्यमा हुने ठूलो क्षति जोगाउने लाभको अवधारणा बुझ्नु आवश्यक छ ।

आयाम २: योजना र विपद् तयारी

यो आयामले पालिकाको भौतिक संरचनाको विकास, क्षमता र समुदायको क्रियाशीलतालाई जोड्दछ ।

आधारभूत बुँदा ४- उत्थानशील शहरी विकास: शहर वा गाउँको विकास गर्दा 'जहाँ खाली ठाउँ छ त्यहाँ घर' बनाउने प्रवृत्ति रोक्नुपर्छ । भू-उपयोग योजनामार्फत जोखिमयुक्त क्षेत्र छुट्याउने, भवन संहिता कडाइका साथ लागू गर्ने र शहरी पूर्वाधार निर्माण गर्दा विपद् धान्न सक्ने प्रविधि प्रयोग गर्नु यसको मुख्य उद्देश्य हो ।

आधारभूत बुँदा ५- प्राकृतिक पारिस्थितिक प्रणालीको संरक्षण: प्रकृति नै विपद्को पहिलो संरक्षक हो । सिमसार क्षेत्र, नदी किनारा, वनजंगल र सार्वजनिक जग्गाको संरक्षण गर्दा बाढी र पहिरोको जोखिम स्वत: कम हुन्छ । पालिकाले जैविक इन्जिनियरिङलाई प्राथमिकता दिने र हरित क्षेत्र बढाउने नीति लिनुपर्छ ।

आधारभूत बुँदा ६- संस्थागत क्षमता सुदृढीकरण: पालिकाका कर्मचारी र संस्थाहरूसँग विपद् व्यवस्थापन गर्ने प्राविधिक क्षमता हुनुपर्छ । तालिमहरू सञ्चालन गर्ने, तथ्याङ्कहरू डिजिटल माध्यममा राख्ने र ज्ञानको आदानप्रदान गर्ने काम यसमा पर्छन् । विशेषगरी तालिम दिंदा समावेशी र स्थानीय मातृभाषाको प्रयोग गरेमा जनस्तरसम्म बुझाइ प्रभावकारी हुन्छ ।

आधारभूत बुँदा ७- समुदायको क्षमता वृद्धि : विपद् पर्दा सबैभन्दा पहिले छिमेकी र समुदाय नै काम आउँछन्। त्यसैले टोल विकास संस्था र नागरिक समाजलाई तालिम दिने, सचेत बनाउने र उनीहरूलाई योजना निर्माणमै सहभागी गराउनुपर्छ र यो समावेशीको सिद्धान्तको आधारमा गरिनु उचित हुन्छ ।

आधारभूत बुँदा ८- पूर्वाधारको उत्थानशीलता: अस्पताल, विद्यालय, सञ्चार गृह, खानेपानी र सडक जस्ता अत्यावश्यक पूर्वाधारहरू विपद्को बेला पनि चालु हुनुपर्छ । यदि बाढी आउँदा सडक वा सञ्चार अवरुद्ध भयो भने उद्धार कार्य असम्भव हुन्छ । त्यसैले यी संरचनालाई उच्च सुरक्षा मापदण्डमा बनाउनुपर्छ ।

आयाम ३: प्रतिकार्य र पुनर्लाभ

यो आयामले विपद् आइपरेपछिको छिटो र प्रभावकारी व्यवस्थापनमा जोड दिन्छ ।

आधारभूत बुँदा ९- प्रभावकारी विपद् प्रतिकार्य: यस अन्तर्गत पूर्व-चेतावनी प्रणाली मुख्य हो। विपद् आउनुअघि नै सूचना पुग्ने व्यवस्था, उद्धारका लागि दक्ष जनशक्ति, एम्बुलेन्स, दमकल र राहत सामग्री (खाद्यान्न, औषधि) को मौज्दात तयारी अवस्थामा रहनुपर्छ ।

आधारभूत बुँदा १०- शीघ्र पुनर्लाभ र अझ सुदृढ निर्माण: विपद्पछिको पुनर्निर्माण गर्दा पुरानै गल्ती दोहोऱ्याउनुहुँदैन। जस्तै: यदि पहिरोले पुल बगाएको हो भने नयाँ पुल बनाउँदा अझ बलियो र सुरक्षित स्थानमा बनाउनुपर्छ । यसलाई बिल्ड ब्याक लेटर भनिन्छ । साथै, प्रभावित मानिसहरूको आर्थिक पुनरुत्थानका लागि विशेष कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्नुपर्छ ।

निष्कर्ष तथा सुझाव

नेपालको संघीय संरचनामा विपद् व्यवस्थापनको अग्रपंक्तिमा रहने निकाय स्थानीय सरकार नै हो। सोह्रौं योजनाले आर्थिक वर्ष २०८५/८६ सम्ममा विपद् तथा जलवायु उत्थानशीलताका लागि कुल बजेटको २० प्रतिशत पुऱ्याउने महत्वाकांक्षी लक्ष्य राखेको सन्दर्भमा स्थानीय तहको सक्रियता अपरिहार्य देखिन्छ । स्थानीय तहले विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापनको निम्ति वार्षिक बजेटको न्यूनतम ५ प्रतिशत अनिवार्य गर्नुपर्छ ।

संविधानको धारा ५१ (छ) (९) देखि स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ सम्मले विपद् व्यवस्थापनलाई स्थानीय तहको एकल र साझा अधिकारका रूपमा व्याख्या गरे पनि व्यवहारमा यसको कार्यान्वयन पक्ष कमजोर छ ।

कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन र प्रोत्साहन:

प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोगले गर्ने कार्यसम्पादन मूल्याङ्कनमा विपद् व्यवस्थापनलाई उच्च प्राथमिकता दिनु आवश्यक छ। "स्थानीय शासन कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन कार्यविधि, २०८२" मा विपद् जोखिम व्यवस्थापनका लागि छुट्याइएको ३ अङ्कभार निकै न्यून हो। यसले स्थानीय सरकार को प्राथमिकतामा विपद्को विषय पर्न नसकेको सङ्केत गर्दछ। यदि यस अङ्कभारलाई कम्तीमा १० पुऱ्याउन सकेमा मात्र पालिकाहरूको ध्यान प्रभावकारी योजना र कार्यान्वयनतर्फ केन्द्रित हुनेछ ।

संवैधानिक र कानूनी परिमार्जनको आवश्यकता:

नेपालको संविधानको धारा ५१(छ) को बुँदा ९ ले मुख्यतया 'प्राकृतिक प्रकोप' बाट हुने जोखिम न्यूनीकरणमा जोड दिएको छ। तर, वर्तमान समयमा मानवीय हस्तक्षेपका कारण सिर्जित 'गैर-प्राकृतिक विपद्' (जस्तै: आगलागी, औद्योगिक दुर्घटना, महामारी) को जोखिम उत्तिकै भयावह छ। अत: संविधानको मर्मलाई व्यापक बनाउँदै गैर-प्राकृतिक विपद्लाई पनि उत्तिकै महत्वका साथ सम्बोधन गर्न आवश्यक देखिन्छ ।

शब्दावली र परिभाषामा एकरूपता:

गृह मन्त्रालयद्वारा प्रकाशित विपद् जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धी शब्दावली र विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा २ (घ, झ र ड) मा रहेका परिभाषाहरू बीच तालमेल मिलाउनु जरूरी छ ।

ऐनले 'प्रकोप' लाई विपद र जोखिमको परिणामका रूपमा स्पष्ट व्याख्या गरे तापनि प्रकोप बीचको अन्तरसम्बन्धलाई अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्ड र मन्त्रालयको शब्दावलीसँग पूर्ण तादात्म्यता गराउनुपर्दछ । स्थानीय सरकारले संघ र प्रदेशसँग प्रभावकारी समन्वय गर्दै, बजेटको सही परिचालन र कानूनी स्पष्टताका साथ अघि बढेमा उत्थानशील पालिका निर्माण गर्न सकिन्छ ।

स्रोत : अनलाइनखबर

श्रद्धाको शक्ति

संसार श्रद्धा र विश्वासमा टिकेको छ । जीवनमा यसले विशेष महत्व राख्छ । श्रद्धा र विश्वास बिना कुनै पनि काम गर्न सकिन्न । श्रद्धा र विश्वास भए जतिसुकै ठूलो काममा पनि सहजै सफलता पाउन सकिन्छ नभए केही पनि गर्न सकिन्न । सकिए पनि सफलता पाउन गाह्रो पर्छ । श्रद्धा र विश्वासमा यति ठूलो शक्ति छ कि, जसले ढुङ्गालाई पनि देवता बनाउँछ । श्रद्धा र विश्वास छैन भने औषधीले पनि काम गर्न सक्दैन ।

भारतीय सन्त तुलसीदासको नाम भाइबहिनीहरूले पनि सुनेको हुनुपर्छ । उनले रामचरित मानस लेखेर रामभक्तिको अनुपम नमूना पेश गरेका थिए । उनलाई एक दिन बिहानै एउटी महिला आएर सुक्क सुक्क गर्दै प्रणाम गरिन् । सन्तहरू शरणमा आउनेलाई आशीर्वाद दिने गर्छन् । विशेष किसिमको सन्त परम्परा नै हो । सोही अनुसार उनले पनि ती महिलालाई सौभाग्यवती हुनु भन्ने आशीर्वाद दिए । उनको आशीर्वाद सुनेर महिलाले अकमकिँदै भनिन्-

'गुरुदेव ! म चाहन्छु तपाईंको आशीर्वाद निस्फल नहोस् । त्यसैले यसको सट्टा अर्कै आशीर्वाद दिन आग्रह गर्छु ।' उनको कुरा सुनेर तुलसीदासले आश्चर्य मान्दै भने- 'किन र देवी ! अहिलेसम्म मेरो आशीर्वाद निस्फल भएको छैन भन्नेमा भलिभाँती परिचित हुनुहुन्छ । तैपनि आशङ्का किन ? भन्नुस् कारण के हो ?'

'कारण ठूलै छ गुरुदेव !' उनले आँखाबाट आँसु झार्दै भनिन्- 'किन कि भरखरै मेरो पतिदेवको निधन भएको छ ।'

'होइन, त्यस्तो हुनै सक्दैन । मैले सच्चा मनले आशीर्वाद दिएको छु भने निस्फल हुने प्रश्नै आउँदैन ।'

यति भन्दै उनले ती महिलालाई आँखा चिम्म गरी श्रद्धा र विश्वासपूर्वक केही समय राम नाम जप गर्न लगाए । उनले भनेबमोजिम महिलाले केही बेर रामको नाम जप के गरेकी थिइन् उनको पतिदेव निद्राबाट ब्युँझे जस्तै गरी हाइ गर्दै उठे । यस्तो चमत्कार देखेर उपस्थित सबैले आश्चर्य माने ।

एक कान दुई कान हुँदै यस्तो समाचार बादशाह अकबरसम्म पुग्यो । उनले आश्चर्य मान्दै तुलसीदासलाई बोलाउन लगाए । यतिबेला उनी रामचरित मानस लेख्दै थिए । त्यसैले आफू आउन नभ्याउने भन्दै सोही अनुसारको समाचार पठाए । समाचार पाउनासाथ अकबर रिसाए र सैनिकहरूलाई बलपूर्वक ल्याउने आदेश दिए ।

बादशाहको आदेश थियो किन बेर लाग्थ्यो र । सैनिकहरूले तत्कालै लछार पछार गर्दै बादशाह समक्ष पेश गरे । त्यसपछि अकबरले रिसाउँदै भने-

'तिमीले मरेको मानिसलाई बचायौ रे हो ?'

'मरेको मानिस बाँचेको त हो तर त्यो मेरो कारणले नभई प्रभु रामको कृपाले हो ।'

'त्यसो हो भने पुन: अर्को त्यस्तै चमत्कार गरेर देखाउन आदेश दिन्छु ।'

सन्तहरू भनेका सन्त नै हुन् । उनीहरू नचाहिने कुरामा न कसैसँग डराउँछन् न आफ्नो इष्टदेवबाहेक अरूलाई वास्ता गर्छन् । उनले निर्भयतापूर्वक भने-

'माफ गर्नुहोला सम्राट् ! न म कुनै चमत्कारी हुँ न त्यस्तो चमत्कारी विद्या सिकेको छु । यस्ता निरर्थक कुरामा विश्वास पनि गर्दिन र त्यस्तो सोच्ने फुर्सद पनि छैन । रामको भक्त हुँ । फेरि पनि भन्छु यहाँ जेजति भएको छ उनकै कृपाले भएको छ ।'

'उसै त कुन कानमा सुन' भने जस्तो अकबर यसै पनि क्रोधित थिए आफ्नो आदेशको वास्ता गरेन भन्ने निहुँमा । त्यसमाथि अहिले पनि कुरा त्यस्तै गरेपछि क्रोधको सीमा रहेन । उनले कड्किँदै भने-

'ए हो ? खोइ हेरौं म पनि तिम्रो रामको कृपा कस्तो हुँदो रहेछ ।'

यति भनेर तुलसीदासलाई फतेहपुर सिकरी जेलमा बन्द गरिदिए तर उनी भने त्यस्तो अवस्थामा पनि विचलित भएनन् । उनको रामप्रति पूर्ण श्रद्धा र विश्वास थियो । जस्तोसुकै विपत्तीमा पनि रामले रक्षा गर्छन् भन्ने उनको मान्यता थियो । त्यसैले तत्कालै हनुमान चालिसा रचना गरी ४० दिने जपको अनुष्ठान सुरू गरे । अनुष्ठान पूरा हुनासाथ यस्तो चमत्कार भयो कि जेलमा विशाल बाँदर समूहले आक्रमण गरी तहल्का मच्चाए । लाखे प्रयास गर्दा पनि जेल प्रशासनले त्यसलाई रोक्न सकेन ।

यो खबर अकबरसम्म पनि पुग्यो । उनले तत्काल छानबीनका लागि दरबारी बैठक बोलाए । दरवारीमध्ये एक जना वृद्ध सज्जनले हात जोर्दै भने-

'शहंशाह ! यी सबै विना कसुर सन्तलाई दण्ड दिनुको परिणाम हो ।' बल्ल बादशाहलाई भूल महसूस भयो । उनले तुलसीदासको चरणमा परी माफी माग्दै रिहा गरे । उनी रिहा हुनु के थियो बाँदरको उपद्रो पनि रोकियो । त्यसपछि तुलसीदासले अकबरलाई हमेशाका लागि फतेहपुर सिकरी छाडेर जान सुझाव दिए । उनको सुझाव अनुसार अकबरले राजधानी पुन: दिल्लीमा सारी तुलसीदासलाई निजी स्वजनमा नियुक्त मात्र गरेनन् आइन्दा राम र हनुमानका भक्तहरूमाथि कुनै पनि त्यस्तो व्यवहार नगर्नु, जसले उनीहरूको आत्मसम्मानमा चोट पुगोस् भन्ने आदेशसमेत दिए ।

मध्यपूर्व द्वन्द्वको प्रभाव : निर्माण सामग्रीमा मूल्यवृद्धि

निर्माण व्यवसायीद्वारा म्याद थपको माग

पत्रकार सम्मेलनमा निर्माण व्यवसायी महासंघ बागमती प्रदेश समितिका पदाधिकारी ।

समाज संवाददाता

हेटौँडा : बागमती प्रदेश निर्माण व्यवसायी महासंघले मध्य-पूर्वको तनावपूर्ण अवस्थाका कारण इन्धन र निर्माण सामग्रीमा मुल्यवृद्धि हुँदा निर्माण कार्य ठप्प भएको जनाएको छ । इन्धन र निर्माण सामग्रीमा भएको अत्यधिक एवम् अप्रत्याशित मूल्यवृद्धिका कारण विकास निर्माणका कार्यहरु अगाडि बढाउन सम्भव नरहेको महासंघले जनाएको हो ।

हेटौँडामा आइतबार पत्रकार सम्मेलन गर्दै महासंघले तत्काल आयोजनाहरुको म्याद थप गर्न सरकारसँग माग गरेको छ । निर्माण सामग्रीको अभाव र मूल्यवृद्धिको सुनामीका कारण निर्माण उद्योग नै ठप्प हुने स्थितिमा पुगेकाले सबै खालका ठेक्काहरुको म्याद थप गर्नु अपरिहार्य भएको महासंघका अध्यक्ष छत्रबहादुर तामाङले जानकारी दिए । उनका अनुसार विशेषगरी मध्यपूर्वमा जारी युद्धका कारण डिजेल, पेट्रोल, मट्टितेल लगायतका इन्धन र बिटुमिन, सिमेन्ट, फलामजन्य डन्डी जस्ता अत्यावश्यक सामग्रीको मूल्यमा भारी वृद्धि भएको छ । बजारमा निर्माण सामग्रीहरुको अभाव देखिएकाले राष्ट्रिय गौरवका आयोजनादेखि साना-ठूला सबै काम प्रभावित भएको उनको भनाई छ ।

भौतिक पूर्वाधारको क्षेत्रमा आएको उक्त समस्याले मुलुकको समग्र अर्थतन्त्रमा गम्भीर असर पार्न थालेको उनले बताए । उक्त समस्याका कारण निर्माण क्षेत्रमा आबद्ध लाखौँ श्रमिकहरुको रोजीरोटीमा समेत संकट पैदा भएको उनले बताए । निर्माण उद्योगको उक्त विकराल अवस्थाबारे पटक-पटक सरकार र सम्बन्धित निकायको ध्यानाकर्षण गराए पनि विगत दुई महिनादेखि मौखिक आश्वासन मात्र प्राप्त भएको उनको भनाई छ । उनले तत्काल ठोस निर्णय सहित निर्माण क्षेत्रको समस्या हल गर्न उनले माग गरे ।

राष्ट्र बैंकको मूल्य सूचकांकले बजारको वास्तविक महँगीलाई समेट्न नसकेको र उल्टै मूल्य घटेको देखाउने प्रवृत्तिका कारण निर्माण व्यवसायीहरु ठूलो आर्थिक भार र पीडामा परेको उनले बताए । महासंघले प्रत्येक आयोजनामा भएको मूल्यवृद्धि अनुसार मूल्य समायोजन गर्नका लागि तत्काल मूल्य समायोजन मार्गनिर्देशिका-२ जारी गर्न र सबै अवधिका ठेक्काहरुको हकमा म्याद थपको व्यवस्था मिलाउन सरकारसँग उनले माग गरे ।

मूल्यवृद्धिको समस्याबाट पीडित व्यवसायीहरुलाई बैंक ग्यारेन्टी, बीमा तथा थप क्षतिपूर्ति सहितको राहत प्याकेज उपलब्ध गराउन समेत महासंघले ध्यानाकर्षण गराएको छ । व्यवसायीका मागहरु तत्काल सम्बोधन नगरिए निर्माण उद्योग धराशायी हुने र आयोजनाहरु समयमै नसकिने हुँदा यसबाट उत्पन्न हुने परिस्थितिको जिम्मेवार सरकार नै हुने अध्यक्ष तामाङको चेतावनी छ ।

हावाहुरीले क्षति

समाज संवाददाता

हेटौँडा : मकवानपुरको थाहा नगरपालिका-९, माझगाउँमा हावाहुरीका कारण १० जना स्थानीयको घर तथा गोठमा क्षति पुगेको छ ।

शुक्रबार साँझ आएको हावाहुरीले जस्तापाता उडाउनुका साथै काठ, झ्यालढोका, अन्नबाली र अन्य सर-सामानमा क्षति पुऱ्याएको बागमती प्रदेश प्रहरी कार्यालय हेटौँडाले जानकारी दिएको छ । इलाका प्रहरी कार्यालय चित्लाङबाट खटिएको प्रहरी टोली संकलन गरेको विवरणअनुसार हावाहुरीका कारण १९ लाख ५ हजार बराबरको क्षति भएको छ । हावाहुरीका कारण मानवीय तथा चौपाया क्षति भने नभएको प्रहरीले जनाएको छ ।

उपमेयर कप भलिबल प्रतियोगिता

महिलातर्फ सेमीफाइनल समीकरण पूरा

सेमीफाइनल प्रवेश गरेको हेटौँडा-१७ को महिला भलिबल टिम ।

समाज संवाददाता

हेटौँडा : हेटौँडामा जारी उपमेयर कप महिला तथा पुरुष भलिबल प्रतियोगिताअन्तर्गत महिलातर्फ सेमीफाइनल समीकरण पूरा भएको छ । पुरुषतर्फ भने सेमीफाइनल पुग्ने २ वटा टिमको मात्रै टुंगो लागेको छ । आइतबार समूह चरणको खेल सम्पन्न भएसँगै महिलातर्फ सेमीफाइनल समीकरण पूरा भएको हो ।

महिलातर्फ समूह विजेता बन्दै ९ नम्बर वडा र उपविजेता बन्दै १७ नम्बर वडाको टिम सेमीफाइनल प्रवेश गर्दा अर्को समूहमा १२ नम्बर वडाको टिम विजेता बन्दै सेमीफाइनल पुग्यो भने ५ नम्बर उपविजेता बन्दै सेमीफाइनल पुगेको हो । फाइनल प्रवेशका लागि ५ नम्बर वडाले ९ नम्बर वडासँग खेल्नेछ भने १२ नम्बर वडाले १७ नम्बर वडाको सामना गर्नेछ ।

यस्तै पुरुषतर्फ भने १८ र १९ नम्बर वडा सेमीफाइनल प्रवेश गरेको छ । सेमीफाइनल प्रवेशका लागि सोमबार वडा नम्बर ११ ले वडा नम्बर १७ को सामना गर्दा वडा नम्बर १२ ले वडा नम्बर १४ सँग खेल्नेछ । हेटौँडा उपमहानगर खेलकुद विकास समितिको प्रायोजन तथा केशवलाल श्रेष्ठ स्मृति केन्द्रीय खेलकुद प्रतिष्ठानको आयोजनामा शनिबारबाट प्रतियोगिता सुरु भएको हो । महिलातर्फ ७ वटा वडाको टिम सहभागी हुँदा पुरुषतर्फ १० वटा वडाको टिम सहभागी थिए । प्रतियोगिताको विजेताले ५० हजार रुपैयाँ नगदसहित शिल्ड, मेडल तथा प्रमाणपत्र प्राप्त गर्नेछ भने उपविजेताले ३० हजार रुपैयाँ, सान्त्वना हुने टिमले १०/१० हजार रुपैयाँ प्राप्त गर्नेछ ।

बैशाखयता ८५ जनाले रक्तदान गरे

समाज संवाददाता

हेटौँडा : बैशाख महिनाको १२ गतेसम्म छुट्टाछुट्टै स्थानमा आयोजना भएको रक्तदान कार्यक्रममा ८५ जनाले रक्तदान गरेका छन् । सन्त निरंकारी मण्डल हेटौँडा शाखाको आयोजनामा शनिबार रक्तदान कार्यक्रम भएको छ ।

मण्डलले मानव एकता दिवसको अवसरमा हेटौँडा-१०, बुद्धचोकमा आयोजना गरेको रक्तदान कार्यक्रममा २१ जनाले रक्तदान गरेको रक्तसंचार केन्द्र हेटौँडाका प्राविधिक किशोर सापकोटाले जानकारी दिनुभयो ।

यस्तै बैशाख ५ गते शनिबार नयाँ वर्ष २०८३ को अवसरमा लामसुरे युवा समाजद्वारा हेटौँडा-९, लामसुरेमा रक्तदान कार्यक्रम भएको थियो । कार्यक्रममा ३३ जनाले रक्तदान गरेका थिए । बैशाख ७ गते सोमबार सिटिजन बैंकको आयोजनामा भएको रक्तदान कार्यक्रममा ३१ जनाले रक्तदान गरेको प्राविधिक सापकोटाले जानकारी दिनुभयो ।

बैशाख १८ गते बुद्ध जयन्तीको अवसरमा चौकिटोलस्थित महाविहार र बैशाख २१ गते हेटौँडा-८, स्थित सशस्त्र प्रहरीको आयोजनामा रक्तदान कार्यक्रम हुने प्राविधिक सापकोटाले जानकारी दिनुभएको छ ।

ओभरलोड ढुवानी गर्ने १३ ट्रिपर प्रहरी नियन्त्रणमा

समाज संवाददाता

हेटौँडा : हेटौँडा-१९, नेवार पानीबाट मकवानपुर प्रहरीले १३ वटा ओभरलोड ढुवानी गर्ने ट्रिपर नियन्त्रणमा लिएको छ ।

शनिबार साँझ जिल्ला प्रहरी कार्यालय मकवानपुरबाट खटिएको प्रहरी टोलीले गस्ती गर्ने क्रममा मनहरीबाट हेटौँडा बजारतर्फ आउँदै गरेका ट्रिपरहरूलाई रोकेर सुरक्षाजाँच गरेको थियो ।

सुरक्षाजाँचका क्रममा सबै ट्रिपरहरूमा चुनढुङ्गा ओभरलोड र हेको तथा आवश्यक कागजात (बिल) नभएपछि नियन्त्रणमा लिइएको प्रहरीले जनाएको छ । नियन्त्रणमा लिइएका ट्रिपरहरूलाई जिल्ला प्रहरी कार्यालय मकवानपुरमा राखी आवश्यक अनुसन्धान कार्य भइरहेको छ ।

सामुदायिक रेडियो,
रेडियो निकास ९३.४ मेगाहर्ज सुनौं र सुनाऔं

हेटौँडा रिफरेन्स ल्याबरोटरी

ELISA, CLIA तथा फुल्लि अटोमेटेड मेसिनद्वारा रगतको स्पेसल जाँचहरु गरिन्छ ।

Papcytology
-थाईराईड
-क्यान्सर
-रक्तअल्पता
-वाथरोग
-बाँझोपन
-भाइरस सम्बन्धी सम्पूर्ण परीक्षण गरिन्छ ।

साथै रगत, दिसा, पिसाब, पिप

(HRL)

खुल्ने समय: विहान ७:00 बजेदेखि बेलुका ७:00 बजेसम्म

सञ्चालनको छोटो अवधिमै हाम्रो सेवालाई विश्वास गर्दै सेवा गर्ने अवसर दिनुहुने सम्पूर्ण सेवाग्राहीप्रति आभारसहित अब प्रत्येक महिनाको दोस्रो शनिबार सुगर जाँच निशूल्क र चौथो शनिबार थाइराइड जाँचमा ५० प्रतिशत छुट हुने सहर्ष जानकारी गराउँदछौं ।

थप जानकारीको लागि HRL

हेटौँडा रिफरेन्स ल्याबरोटरी

हेटौँडा-१, भिन्तुनापथ सम्पर्क फोन नं.: ०५७-५२०४५७

कम्पनीको नाम परिवर्तन गरिएको बारे सूचना

कम्पनी ऐन, २०६३ बमोजिम स्थापना भएको श्री शिक्षा सुत्र एजुकेशनल कन्सल्टेन्सी एण्ड ट्रेडिङ प्रा.लि. (दर्ता नं. २१६०६२/७५/७६) को साविक नाम परिवर्तन भई अब २०८२/१२/१९ गतेदेखि श्री सम्पन्न मिराई एजुकेशन ट्रेनिङ्ग प्रा.लि. कायम हुने गरी कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालयबाट समेत स्वीकृती प्राप्त भइसकेकाले सोही बमोजिम हुने व्यहोरा सम्बन्धित सबैमा जानकारीका लागि यो सूचना प्रकाशित गरिन्छ ।

श्री सम्पन्न मिराई एजुकेशन ट्रेनिङ्ग प्रा.लि.

Contact : 9807171993/9741681458 TCN Road-10
नोट : हामी कहाँ सबै किसिमका बाइक तथा स्कुटर एक्सचेन्ज गरिन्छ ।

बालजागृतिका विद्यार्थीको आवाज

मेरो देश नेपाल

आदित्य न्यौपाने

कति राम्रो देश नेपाल नाम भाको ।
चार जात छत्तिस वर्ण फुल फुलिराको ॥
हिमाल पहाड तराई छ सगरमाथा शिर ।
कसै सामु झुक्नु हुन्न नेपाली हो वीर ॥

कति राम्रो मेरो दश वेशभूषा भाको ।
चार जात छत्तिस वर्ण फुल फुलिराको ॥
हिमाल पहाड खोलानाला नदि डाँडापाखा ।
हरियाली जङ्गल हाम्रो गाउँछे कोइली भाका ॥

चार जात छत्तिस वर्ण फुल भएपनि ।
नेपाली हौँ हामी एउटै माला अनि ॥
बलभद्र भक्ति थापा अरु सहिद पनि ।
देशका लागि जन्मिएका भए सहिद अनि ॥

डाँडापाखा समथर तराईको फाँट ।
यो देशलाई स्वर्ग बनाउन गरी सबले आँट ॥
वन जंगल हरियाली जडिबुटी धन ।
कर्मठ भई बाँच्छौं हामी नेपाली हो मन ॥

कक्षा-७

सपना

प्राप्ति पौडेल

सानो आँखामा ठूला सपना
मनको पानाभरी रचना
सुनौला बिहानको आश लिएर
हिँड्छु म लक्ष्यको पथ सम्हालेर

घाम झुल्कन्छ आकाश फाट्छ
सपना पूरा हुने भरोसा जाग्छ
परेलीमा झरझरी बग्छ आँशु
दुखको घाउ बनाउँछु बाटोको आँशु

हावा बग्छ लहर उर्लन्छ
मनको दियो फेरी बल्छ
गरेको मिहिनेत बोकेर हुँदैन
ईश्वर पनि त मिहिनेत रुचाउँछन् होइन ?

कसैले हाँस्छ त कसैले चिन्छ
तर, साहस गर्ने नै उचाई चुम्छ ।
भोलिको किरण म नै बन्ने छु
सपना पूरा गरेर इतिहास लेख्नेछु ।

कक्षा-७

विदेश

आरुसी काफ्ले

नजाउ विदेश ए छोराछोरी आफ्नो देश छोडेर
गर्दछिन् बिन्ति ति बुढी आमा दुई हात जोडेर ।

पढेका नि छोरा र छोरी आमालाई टेर्दैनन्
विदेश गई रमझममा भूली फर्केर हेर्दैनन् ।

आमा नि बस्छिन् कुरेर बाटो सन्तान आउने दिन,
बाबाले तिर्छन् सकिनसकी तिमीले लाको ऋण ।

भन्दछिन् आमा सन्तान फर्के धन धेरै चाहिन्न
ममतामयी आमाको माया पैसाले पाईन्न ।

दु:ख है गरी पढाउँछन् बाले कमाउला भनी नाम
विदेश गई श्रमिक बन्दा पढेको भो के काम ?

संघर्ष गरी हुर्काए बाले देला नै है भनी साथ
परदेशमा तिमी बा-आमा यता भयो नि रितो काख ।

फर्केर आइदेऊ ए दाजुदिदी यहि बसे हुन्न र,
बा-आमा रुँदा समुन्द्र पारि तिम्रो मन रुन्न र ?

गरेर हेर स्वदेशमै पनि राम्रो छ भविष्य
विदेशमा जस्तो परिश्रम गरे बन्छ देश अवश्य ।

कक्षा-७, धौलागिरी ।

हामी सबै एकै हौं

निशा बानियाँ

मन्दिर, गुम्बा, मस्जिदमा एउटै छ यो भाव
भाषा अनेक भएपनि एउटै छ स्वाद
आफ्नोपनलाई नबिर्सी अघि बढ्नुपर्छ
सभ्य अनि भव्य बनी अघि बढ्नुपर्छ ॥

हामी सबै मिलेर जोगाऔँ
यो अमूल्य सम्पदा,
संस्कृति नै हाम्रो शक्ति हो
नेपालको सच्चा पहिचान सदा ॥

हिमालको काखमा फूल्छ, सुन्दर एउटा फूल
संस्कार र संस्कृति नै, हाम्रो हो मूल
बुद्धको त्यो शान्ति सन्देश सगरमाथाको शीर
संस्कृति नै प्राण हो नेपालीको शीर ॥

'संस्कृति नै हाम्रो पहिचान हो, हामी सबैको'

कक्षा-९

शिक्षक

श्रीया दाहाल

पढाउने हामीलाई सधैं राम्रो
राम्रो होस् भनी सधैं हाम्रो
सिकाउनु हुन्छ सधैं हामीलाई
राम्रो बाटो हिँडाउने सधैं हामीलाई ॥

राम्रो काम गर्नलाई सधैं अगाडि बढ्नुपर्छ
गरीबलाई सधैं सहयोग गर्नुपर्छ
राम्रो काम गरेमा खुशी हुनुहुन्छ शिक्षक
सधैं अगाडि बढ्नुपर्छ भन्नुहुन्छ शिक्षक ॥

कक्षा-४

BALJAGRITI ENGLISH SECONDARY SCHOOL
Hetauda-2

बालेन सरकारको एक महिना

शासकीय सुधार सम्बन्धी १०० बुँदामध्ये कति भए पूरा ?

काठमाडौं : राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टी (रास्वपा) का वरिष्ठ नेता बालेन्द्र (बालेन) शाहको नेतृत्वमा सरकार गठन भएको एक महिना पूरा भएको छ। गत फागुनमा सम्पन्न प्रतिनिधि सभा सदस्य निर्वाचनमा रास्वपाले दुई तिहाइ नजिक बहुमत अर्थात् १८२ सिट जितेको थियो । चैत १३ गते बालेनले प्रधानमन्त्रीको जिम्मेवारी सम्हाले। त्यसैदिन बसेको मन्त्रिपरिषद् बैठकले सरकारको शासकीय सुधार सम्बन्धी एक सय कार्यसूची स्वीकृत गर्ने निर्णय गरेको थियो । चैत १४ गते सरकारले सार्वजनिक गरेको सय बुँदामध्ये ५० वटा बुँदा एक महिनाभित्र कार्यान्वयन गर्ने भनिएको थियो ।

सय दिनको कार्यसूची सार्वजनिक गरेको सरकारले अधिकांश बुँदा एक हप्तादेखि तीन महिनामा सम्पन्न गर्ने उल्लेख गरेको छ । तीमध्ये केही ढिलोगरी कार्यान्वयन भएको छ भने केही कार्यान्वयनको चरणमा रहेको प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद् कार्यालयका प्रवक्ता हेमराज अर्यालले जानकारी दिए । एक महिनामा गरिसक्ने भनिएका अधिकांश काम पूरा भएको उनको दाबी छ । 'कतिवटा सम्पन्न भयो भनेर अहिले बुँदागत रूपमा भन्न सकिँदैन । सबै सुरु भएका छन् । तीमध्ये अधिकांश सम्पन्न भएको छ । तर एक महिनामा हुनुपर्ने काम सबै सुरु भएको छ,' अर्यालले भने, 'कतिपय विवरण सम्बन्धित मन्त्रालयबाट आउनुपर्ने भएकाले कम्पाइलिङ भइरहेको छ ।'

सरकारले सार्वजनिक गरेका १०० बुँदामध्ये ५१ वटा बुँदा २४ घण्टादेखि एक महिनाभित्र कार्यान्वयन गरिसक्ने प्रतिबद्धता जनाएको थियो । सरकारले एक महिनाको कार्यसम्पादन प्रतिवेदन सार्वजनिक नगरे पनि यस रिपोर्टमा हालसम्म एक महिनाभित्र कार्यान्वयन गरिसक्ने भनेर उल्लेख गरिएका बुँदाको कार्यान्वयन अवस्थाबारे बुँदागत रूपमा प्रस्तुत गरिएको छ। एक महिनाभन्दा लामो कार्यावधि रहेका बुँदालाई यसमा समावेश गरिएको छैन ।

१. स्वच्छ, निष्पक्ष र शान्तिपूर्ण निर्वाचन गराउने सबैसँग आभार : एक नम्बर बुँदामा सरकारले फागुन २१ मा सम्पन्न आम निर्वाचनलाई स्वच्छ, निष्पक्ष र स्वतन्त्र वातावरणमा सफलतापूर्वक सम्पन्न गराउन योगदान पुर्‍याउने सुशीला कार्की नेतृत्वको तत्कालीन सरकार, निर्वाचन आयोग, सुरक्षा निकाय, कर्मचारी, सञ्चारकर्मी तथा सम्पूर्ण मतदाताप्रति हार्दिक आभार प्रकट गरेको थियो ।

२. नतिजामा आधारित शासकीय प्रवन्ध : सरकारको समग्र कार्यसम्पादनलाई नतिजामुखी, प्रभावकारी, मापनयोग्य र जवाफदेही बनाउन तथा नागरिक जीवनमा प्रत्यक्ष सुधार ल्याउने ढाँचामा रूपान्तरण गर्न नतिजामा आधारित शासकीय प्रबन्ध लागु गर्ने भनिएको थियो । यसका लागि प्रत्येक मन्त्रालयले ७ दिनभित्र प्रमुख १० कार्य, तिनका समयसीमा, जिम्मेवार अधिकारी र प्रमुख कार्यसम्पादन सूचकसहितको कार्ययोजना तयार गरी कार्यान्वयनमा लैजाने उल्लेख थियो । मुख्य सचिव सुमनराज अर्यालले यस सम्बन्धी प्रक्रिया अगाडि बढेको यसअघि नै जानकारी दिएका थिए ।

३. 'राष्ट्रिय प्रतिबद्धता' तयार गर्ने : नेपालको संविधानको मूल मर्म, लोकतान्त्रिक प्रणालीको सुदृढीकरण तथा निर्वाचनमार्फत व्यक्त जनादेशलाई संस्थागत रूपले कार्यान्वयन गर्न निर्वाचनमा सहभागी सबै राजनीतिक दलका घोषणापत्र, बाचापत्र तथा प्रतिबद्धतापत्रहरूमा समावेश कार्यान्वयनयोग्य विषयहरूको संश्लेषण गरी 'राष्ट्रिय प्रतिबद्धता' तयार गर्ने भनिएको थियो । सबै दलका निर्वाचित सांसदहरूसँग छलफल गरी सरकारले १८ बुँदे प्रतिबद्धता मस्यौदा वैशाख १ गते जारी गरिसकेको छ ।

४. 'संविधान संशोधन बहस पत्र' तयार गर्न कार्यदल गठन गर्ने : देशको दीर्घकालीन राजनीतिक तथा संस्थागत सुधार, निर्वाचन प्रणाली लगायतका विषयमा संविधान संशोधन सम्बन्धी विषयहरूमा राष्ट्रिय सहमति निर्माण गर्न प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालयले ७ दिनभित्र 'संविधान संशोधन बहस पत्र' तयार गर्ने भनिएको थियो । प्रधानमन्त्रीका राजनीतिक सल्लाहकार असिम शाहको नेतृत्वमा कार्यदल बनिसकेको छ । विभिन्न पार्टीका प्रतिनिधिसँग छलफल गरेर संविधान संशोधन बहस पत्र सार्वजनिक गर्ने तयारी भइरहेको छ ।

५. दलित तथा ऐतिहासिक रूपमा बहिष्कृत समुदायसँग सरकारले माफी माग्ने : दलित तथा ऐतिहासिक रूपमा बहिष्कृत समुदायमाथि राज्य, समाज र नीतिगत संरचनाबाट भएका अन्याय, विभेद र अवसरवञ्चनाको औपचारिक स्वीकारोक्ति गर्दै सरकारले १५ दिनभित्र माफी माग्ने भनेको थियो । तर अहिलेसम्म सरकारले माफी मागेको छैन । चैत १२ गते बसेको संसदको पहिलो बैठकमा पार्टीको तर्फबाट रास्वपाका सभापति रवि लामिछानेले माफी मागेका थिए । यद्यपि सरकारले औपचारिक रूपमा माफी मागिसकेको छैन ।

७. भदौ २४ को घटना छानबिन गर्न उच्चस्तरीय छानबिन आयोग बनाउने : भदौ २४ गते घटेको घटनाको सत्यतथ्य छानबिन गर्न एक उच्चस्तरीय छानबिन समिति एक हप्ताभित्र गठन गर्ने भनिएको थियो । वैशाख २ गते बसेको मन्त्रिपरिषद् बैठकले घटना छानबिन गर्न उच्च अदालतका पूर्वन्यायाधीश प्रेमराज कार्कीको संयोजकत्वमा तीन सदस्यीय समिति बनाउने निर्णय गरिसकेको छ । समितिको सदस्यमा सशस्त्र प्रहरी बलका पूर्वअतिरिक्त महानिरीक्षक सुबोध अधिकारी र नेपाल प्रहरीका पूर्वअतिरिक्त महानिरीक्षक टेक प्रसाद राई छन् ।

८. विभिन्न आयोगका प्रतिवेदन कार्यान्वयन गर्न आवश्यक कानुनी प्रक्रिया अगाडि बढाउने : विभिन्न आयोगका प्रतिवेदनहरू अभिलेखमा सीमित रहने र कार्यान्वयन कमजोर हुने समस्या समाधान गर्न ३० दिनभित्र सम्बन्धित प्रतिवेदनका सिफारिसहरू कार्यान्वयन गर्न आवश्यक कानुनी, प्रशासनिक र अभियोजन प्रक्रिया सुरु गर्ने भनिएको थियो । यो बुँदा कार्यान्वयन प्रक्रियामै छ ।

९. मन्त्रालयको संख्या १७ बनाउने : मन्त्रालयहरूको संख्या आवश्यकताभन्दा ठुलो भई चालु खर्च बढेको समस्यालाई समाधान गर्न ३० दिनभित्र मन्त्रालयको संख्या घटाउने निर्णयसहित मौजुदा नेपाल सरकार (कार्य विभाजन) नियमावली संशोधन गरी सङ्घीय मन्त्रालयको संख्या १७ कायम गर्ने भनिएको थियो । नियमावली संशोधन हुन बाँकी रहे पनि सरकारले व्यावहारिक रूपमा कार्यान्वयन भइसकेको छ ।

१०. बिजनेस प्रोसेस रि-इन्जिनियरिङ (बीपीआर) मार्फत सेवा प्रवाह छरितो बनाउने : सम्पूर्ण सेवा प्रवाहलाई सरल, छिटो तथा परिणाममुखी बनाउनका लागि आवश्यक कार्यविधि, मापदण्ड तथा अनुगमन प्रणाली ३० दिनभित्र तयार /संशोधन गरी लागु गर्ने । कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्ने अवस्थामा सो अवधिभित्र कानुन संशोधनको मस्यौदा तयार गर्ने भनिएको थियो । यो बुँदा पनि कार्यान्वयनकै चरणमा छ ।

११. सरकारका अनुत्पादक क्षेत्रको एकीकरण र खारेजका लागि एक उच्चस्तरीय कार्यदल गठन गर्ने : अनावश्यक वित्तीय भार सिर्जना गर्ने बोर्ड, समिति, आयोजना तथा संस्थागत संरचनाहरूको समग्र मूल्याङ्कन गरी खारेज, एकीकरण वा पुनर्संरचना गर्न प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालय, अर्थ मन्त्रालय, उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय र सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयका प्रतिनिधिहरू रहेको एक उच्चस्तरीय कार्यदल गठन गर्ने तथा सो कार्यदललाई एक महिनाभित्र स्पष्ट सिफारिससहितको प्रतिवेदन पेस गर्न कार्यादेश दिने भनिएको थियो । यो बुँदा पनि कार्यान्वयनको चरणमा रहेको प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद् कार्यालयका प्रवक्ता अर्यालले जानकारी दिए ।

१४. संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणको राष्ट्रिय मापदण्ड स्वीकृत गर्ने : सङ्घ, प्रदेश तथा स्थानीय तहको सङ्गठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणको राष्ट्रिय मापदण्ड १५ दिनभित्र तर्जुमा गरी स्वीकृत गर्ने भनिएको थियो । यो बुँदा कार्यान्वयन भइसकेको छ ।

२१. जिल्ला प्रशासन कार्यालयबाट हुने सम्पूर्ण सेवा डिजिटल र एकीकृत प्रणालीमार्फत सञ्चालन गर्ने : बिचौलिया मुक्त सेवा उपलब्ध गराउन नागरिकता, राहदानी, राष्ट्रिय परिचयपत्र तथा जिल्ला प्रशासन कार्यालयबाट प्रदान हुने सम्पूर्ण सेवाहरूलाई डिजिटल तथा एकीकृत प्रणालीमार्फत सञ्चालन गर्ने, नागरिकताको प्रतिलिपि तथा राहदानी सेवा जुनसुकै जिल्ला प्रशासन कार्यालयबाट प्राप्त गर्न सकिने व्यवस्था तत्काल लागु गर्ने भनिएको थियो । यो बुँदा कार्यान्वयनकै चरणमा रहेको जनाइएको छ ।

२२. फ्रन्ट डेक्समा काम गर्ने कर्मचारीलाई सबै सेवाको तालिम दिन सूची तयार गर्ने : सबै सेवाहरूको तालिम प्रदान गर्न त्यस्ता कर्मचारीहरूको सूची र तालिमको आवश्यकता सबै कार्यालयहरूले १५ दिनभित्र सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयमा उपलब्ध गराउने भनिएको थियो । यो बुँदा अहिलेसम्म कार्यान्वयनमा आएको छैन ।

२३. कार्यालयको पुनर्विन्यास योजना (रिस्टक्चरिङ प्लान) तयार गर्ने : सम्पूर्ण सार्वजनिक सेवाका प्रक्रियालाई डिजिटल, ट्र्याकिङयोग्य र पारदर्शी बनाउन प्रत्येक कार्यालयले एक महिनाभित्र समय र गतिको अध्ययन गरी कार्यालयको पुनर्विन्यास योजना (रिस्टक्चरिङ प्लान) तयार गर्ने भनिएको थियो । यो बुँदा कार्यान्वयनकै चरणमा रहेको जनाइएको छ ।

३३. ई-सिग्नेचरको व्यवस्था मिलाउने : डिजिटल सिग्नेचर हाल सर्टिफिकेटको माध्यमबाट हुने गरेकोमा एनआईडी कार्ड, बायोमेट्रिक वा ओटीपी प्रयोग गरी इ-सिग्नेचर गरी नागरिकले आफ्नो विवरण बुझाउन सक्ने व्यवस्था गर्ने । यसको लागि राष्ट्रिय परिचयपत्र तथा पञ्जीकरण विभागको भौतिक तथा साङ्गठनिक सुदृढीकरण गर्ने । राष्ट्रिय परिचयपत्र नम्बरलाई आधार बनाई नागरिकका सबै सेवाहरूमा डिजिटल हस्ताक्षरद्वारा प्रमाणीकरण प्रणाली लागु गर्न गृह मन्त्रालयको संयोजकत्वमा अध्ययन गरी एक महिनाभित्र प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालयमा प्रतिवेदन दिने भनिएको थियो । यो बुँदा कार्यान्वयनकै चरणमा रहेको प्रधानमन्त्री कार्यालयका प्रवक्ता अर्यालले जानकारी दिए ।

३४. फाइल ट्र्याकिङ र अलर्टको व्यवस्था मिलाउने : फाइल कुन टेबलमा कति समय बस्यो भन्ने ट्र्याकिङ गर्ने र तोकिएको समय नाघेमा माथिल्लो अधिकारीलाई 'अलर्ट' जाने प्रणालीको उपयोग विद्यमान एकीकृत कार्यालय व्यवस्थापन प्रणालीमा ३० दिनभित्र गर्ने भनिएको थियो । यो बुँदा अहिलेसम्म कार्यान्वयनमा आएको छैन ।

३५. प्रमाणपत्र नागरिक एप वा इमेलबाट डाउनलोड गर्न मिल्ने बनाउने : प्रमाणपत्रहरू नागरिकले आधिकारिक मोबाइल एप/नागरिक एप वा इमेलमा 'डाउनलोड' गर्न मिल्ने व्यवस्था १५ दिनभित्र मिलाउने भनिएको थियो । यो बुँदा पनि कार्यान्वयनमा आएको छैन ।

४२. सट्टेबाजी एप र त्यससम्बन्धी वेबसाइट बन्द गर्ने : सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयले सट्टेबाजी एप र त्यससम्बन्धी वेबसाइट २४ घण्टाभित्र बन्द गर्ने भनिएको थियो । हालसम्म १३ हजार साइट र ६० भन्दा बढी एप बन्द भइसकेको सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालयले जानकारी दिएको छ ।

४३. सम्पत्ति छानबिन गर्न उच्चस्तरीय छानबिन आयोग बनाउने : सरकारले २०४८ देखि २०८२ सम्म सार्वजनिक पदमा रहेका राजनीतिक पदाधिकारी र उच्चस्तरीय कर्मचारीको सम्पत्ति छानबिन गर्न उच्चस्तरीय छानबिन आयोग बनाउने भनेको थियो । सोही अनुसार पहिलो चरणमा ०६२/०६३ देखि हालसम्म सार्वजनिक पदमा बहाल रहेका राजनीतिक पदाधिकारी तथा उच्चस्तरीय कर्मचारीको सम्पत्ति छानबिन गर्ने सरकारको योजना छ । जस अनुसार वैशाख २ गते सर्वोच्च अदालतका पूर्वन्यायाधीश राजेन्द्रकुमार भण्डारीको संयोजकत्वमा उच्चस्तरीय छानबिन आयोग गठन गरिएको छ । आयोगका सदस्यमा पूर्वन्यायाधीशहरू पुरुषोत्तम पराजुली र चण्डीराज ढकाल, पूर्वप्रहरी नायब महानिरीक्षक गणेश केसी तथा चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट प्रकाश लम्साल छन् ।

४४. राष्ट्रिय सर्तकता केन्द्रको पुनर्संरचना योजना तयार पार्ने : सुशासन प्रवर्द्धन, भ्रष्टाचार नियन्त्रण तथा सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा पारदर्शिता र जवाफदेहिता अभिवृद्धि गर्न राष्ट्रिय सतर्कता केन्द्रको पुनर्संरचना योजना ३० दिनभित्र तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने भनिएको थियो । यो बुँदा कार्यान्वयन प्रक्रियामै रहेको प्रधानमन्त्रीको कार्यालयले जनाएको छ ।

४६. भ्रष्टाचारविरुद्धको दोस्रो राष्ट्रिय कार्ययोजना जारी गर्ने : भ्रष्टाचार विरुद्धको संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय अभिसन्धि अनुकूल हुने गरी भ्रष्टाचार विरुद्धको दोस्रो राष्ट्रिय कार्ययोजना १५ दिनभित्र जारी गर्ने भनिएको थियो । यो बुँदा कार्यान्वयनमा आएको छ ।

४७. स्वार्थको द्वन्द्व व्यवस्थापनका लागि राष्ट्रिय सदाचार नीति जारी गर्ने : सदाचारिता प्रवर्द्धन, सूचनादाताको संरक्षण र हित/स्वार्थको द्वन्द्व व्यवस्थापनका लागि ३० दिनभित्र राष्ट्रिय सदाचार नीति जारी गर्ने तथा सम्बन्धित कानुन तर्जुमा तथा संशोधन प्रक्रिया अघि बढाउने भनिएको थियो । यो बुँदा कार्यान्वयन प्रक्रियामै रहेको प्रधानमन्त्री कार्यालयले जनाएको छ ।

४८. सार्वजनिक खरिद ऐनलाई संशोधन गर्ने : सार्वजनिक खरिद प्रक्रियामा हुने ढिलासुस्ती, लागत वृद्धि, गुणस्तरहीन कार्य तथा भ्रष्टाचार नियन्त्रण गर्न सार्वजनिक खरिद ऐनलाई ३० दिनभित्र संशोधन गरी भ्यालु फर मनी, लाइफ साइकल कस्टिङ, ई-गभर्मेन्ट मार्केट प्लेस तथा पर्फर्मेन्स-बेस्ड कन्ट्र्याक्टिङ जस्ता अवधारणाहरू लागू गर्ने भनिएको थियो । यो बुँदा कार्यान्वयनको चरणमा रहेको प्रधानमन्त्रीको कार्यालयले जनाएको छ ।

४९. आयोजना व्यवस्थापन गर्ने : ख) रुग्ण आयोजना, ठेक्का तोडिएका परियोजना र प्रतिफलविहीन लगानी भई रहने समस्या समाधान गर्न ३० दिनभित्र अध्ययन टोली गठन गरी उक्त टोलीले आयोजनाको औचित्य र सम्भाव्यता मूल्याङ्कन गरी निरन्तरता दिनुपर्ने वा नपर्ने अवस्थाको बारेमा सिफारिस गर्ने भनिएको थियो । साथै, कुनै आयोजनाहरूको निर्माण तथा सञ्चालनका लागि अन्तर निकाय समन्वय गर्नुपर्ने भएमा प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयले तत्काल समन्वय र सहजीकरण गर्ने भनिएको थियो । यस बुँदा अन्तर्गत कार्य प्रारम्भ भइसकेको जनाइएको छ ।

घ) दुई पटकभन्दा बढी ठेक्का नलागेका वा ठेक्का प्रक्रिया असफल भएका आयोजनाहरूलाई सरकारी पूर्वाधार निर्माण कम्पनीमार्फत प्रत्यक्ष कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्थाका लागि तीस दिनभित्र कानून तर्जुमा गरी उक्त कम्पनीका लागि आवश्यक पर्ने स्रोत, साधन, जनशक्ति तथा उपकरण व्यवस्थापन गर्ने भनिएको थियो । यो बुँदा अहिलेसम्म कार्यान्वयनमा गएको छैन ।

५२. आयोजना निगरानी तालिका बनाइ कार्यान्वयन गर्ने : लामो समयदेखि नागरिकलाई दैनिक सास्ती दिइरहेका प्रमुख सडक तथा यातायात पूर्वाधार आयोजना समयमा पूरा नहुने समस्या समाधान गर्न तत्कालै आयोजना निगरानी तालिका बनाई कार्यान्वयन गर्ने भनिएको थियो । यो बुँदा कार्यान्वयनमा आउन बाँकी छ ।

५५. एकद्वार स्वीकृति प्रणाली स्थापना गरी सञ्चालन गर्ने : स्वदेशी तथा वैदेशिक लगानीकर्ताहरूलाई एकीकृत रूपले सहजताका साथ निर्धारित समयावधिभित्रै तोकिए बमोजिमका सेवा उपलब्ध गराउनका निम्ति लगानी बोर्ड नेपाल अन्तर्गत आगामी एक महिनाभित्रै एकद्वार स्वीकृति प्रणाली स्थापना गरी एक महिनाभित्र सञ्चालनमा ल्याउने । यो बुँदा कार्यान्वयनको अवस्थाबारे बुझ्न खोज्दा सम्पर्क हुन सकेन ।

५७. साना तथा मझौला उद्योगमा हुने ऋण प्रवाहको जोखिम भार घटाउने : साना तथा मझौला उद्योग, कृषि तथा सूचना प्रविधि क्षेत्रको ऋण प्रवाहमा हाल रहेको जोखिम भार घटाई उपयुक्त तहमा झार्ने व्यवस्था नेपाल राष्ट्र बैंकले ३० दिनभित्र मिलाउने भनिएको थियो । यो बुँदा कार्यान्वयनको चरणमा रहेको उद्योग मन्त्रालयले जनाएको छ ।

६०. 'निजी क्षेत्र संरक्षण एवं प्रवर्द्धन रणनीति' स्वीकृत गर्ने : देशको आर्थिक स्थायित्व, लगानी वातावरण सुदृढीकरण तथा निजी क्षेत्रको विश्वास पुनर्स्थापना गर्ने उद्देश्यले 'निजी क्षेत्र संरक्षण एवं प्रवर्द्धन रणनीति' स्वीकृत गरी तत्काल कार्यान्वयन गर्ने भनिएको थियो । सो रणनीति मार्फत भौतिक सुरक्षा तथा सम्पत्ति संरक्षण, आर्थिक पुनरुत्थान तथा नियामकीय सरलीकरण र लगानी प्रवर्द्धन तथा युवा उद्यमशीलता सम्बन्धी कार्यनीतिहरू तत्काल कार्यान्वयन गर्ने भनिएको थियो । यो बुँदा कार्यान्वयनको चरणमा रहेको जनाइएको छ ।

६१. औद्योगिक तथा व्यावसायिक सुरक्षा सुदृढीकरणका लागि आवश्यक संरचना तथा द्रुत प्रतिकार्य संयन्त्र विकास गर्ने : गृह मन्त्रालयले औद्योगिक तथा व्यावसायिक सुरक्षा सुदृढीकरणका लागि आवश्यक संरचना तथा द्रुत प्रतिकार्य संयन्त्र ३० दिनभित्र विकास गर्ने भनिएको थियो । यो बुँदा अनुसार एक महिनाभित्र काम हुन सकेको छैन ।

६२. निजी सम्पत्तिमा भएको क्षति, लुटपाट तथा आक्रमणमा संलग्न व्यक्तिहरूमाथि कारबाही प्रक्रिया अगाडि बढाउने : सुरक्षा निकायहरूले निजी सम्पत्तिमा भएको क्षति, लुटपाट तथा आक्रमणमा संलग्न व्यक्तिहरूमाथि कडाइका साथ कानुनी कारबाही प्रक्रिया तत्काल अगाडि बढाउने भनिएको थियो । यस बुँदा अन्तर्गतको काम पनि अगाडि बढेको छैन ।

६४. 'प्रधानमन्त्री कार्यसम्पादन एकाइ' स्थापना गर्ने : देशको लगानी, उत्पादन, निर्यात, उत्पादकत्व तथा विकास वित्त प्रणालीलाई एकीकृत, प्रभावकारी तथा परिणाममुखी बनाउने उद्देश्यले प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालय अन्तर्गत 'प्रधानमन्त्री कार्यसम्पादन एकाइ' तत्काल स्थापना गर्ने भनिएको छ । यो बुँदा कार्यान्वयनमा आएको प्रधानमन्त्रीको कार्यालयले जनाएको छ ।

६५. एकीकृत संरचनाको विस्तृत सङ्गठन तथा व्यवस्थापन सर्भेका लागि तत्काल एक कार्यदल गठन गर्ने : लगानी बोर्ड नेपाल, व्यापार तथा निकासी प्रवर्द्धन केन्द्र, उद्योग विभाग लगायतका निकायबिच रहेको कार्यजिम्मेवारीको दोहोरोपन अन्त्य गर्न ३० दिनभित्र एकीकृत संरचनाको विस्तृत सङ्गठन तथा व्यवस्थापन सर्भेका लागि तत्काल एक कार्यदल गठन गर्ने भनिएको थियो । यो बुँदा कार्यान्वयनको चरणमा रहेको उद्योग मन्त्रालयले जनाएको छ ।

६९. जेनजी आन्दोलनका कारण निजी क्षेत्रको लगानीको वातावरण र रोजगारीमा परेको प्रभावलाई न्यूनीकरण गर्दै सुरक्षित, स्थिर र विश्वसनीय व्यावसायिक वातावरण सुनिश्चित गर्ने ।

क) निजी क्षेत्र, उद्योग-व्यवसाय, बैंक तथा वित्तीय संस्था, साना तथा मझौला उद्यम तथा सेवा क्षेत्रको सुरक्षा तथा संरक्षणका लागि 'प्राइभेट सेक्टर प्रोटेक्सन स्ट्राटेजी' बनाई तत्काल लागु गर्ने भनिएको थियो । यस सम्बन्धीमा रणनीतिक मस्यौदा निर्माण गरी सुझाव माग्ने काम भइरहेको उद्योग मन्त्रालयले जनाएको छ ।

७०. आपूर्ति शृङ्खलामा अवरोध हटाउने : आपूर्ति शृङ्खलामा अवरोध हुन नदिन आयात निर्यात हुने मार्गमा ढुवानीका साधन विना अवरोध सञ्चालन हुने व्यवस्था गृह मन्त्रालयले तत्काल मिलाउने भनिएको थियो । यो बुँदा पनि अहिलेसम्म कार्यान्वयन भएको छैन ।

७२. व्यवस्थित पर्यटनका लागि आवश्यक अध्ययन गरी कार्यान्वयनयोग्य खाका प्रस्तुत गर्ने : उदयपुर (कोशी नदी आसपास), अछाम (रामारोशन), बाजुरा बडिमालिका, अपी हिमाल ट्रेकिङ रुट, दोदी हिमाल ट्रेकिङ रुट लगायतका क्षेत्रमा व्यवस्थित पर्यटनका लागि आवश्यक अध्ययन गरी एक महिनाभित्र कार्यान्वयनयोग्य खाका प्रस्तुत गर्ने भनिएको थियो । पर्यटन रुट सम्बन्धी समग्र अध्ययन गरी व्यवस्थित बनाउन पर्यटन विभागले काम गरिरहेको पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयले जनाएको छ ।

७३. 'नेपाल वेलनेस इअर, २०२७' मनाउन अन्तरनिकाय समन्वय संयन्त्र बनाउने : नेपाललाई आरोग्य पर्यटन (पूर्वीय दर्शन, ध्यान, योग, प्राकृतिक चिकित्सा लगायत) को हब बनाउन १५ दिनभित्र आरोग्य पर्यटन रणनीति जारी गर्ने भनिएको थियो। यो बुँदा कार्यान्वयन भइसकेको छ ।

७४. ऊर्जा क्षेत्र विकास : क) ऊर्जा निर्यात रणनीति एक महिनाभित्र तयार गर्ने ।

ग) विद्युत् निर्यातलाई उच्च मूल्य प्राप्त हुने बजार (विशेष गरी साँझको पीक समय) मा केन्द्रित गर्ने रणनीति तत्कालै कार्यान्वयनमा लैजाने। यसका लागि प्रक्रिया अगाडि बढिसकेको ऊर्जा मन्त्रालयले जनाएको छ ।

घ) नेपाल विद्युत् प्राधिकरणको संरचनात्मक सुधार सम्बन्धी रोडम्याप तयार गरी कार्यान्वयन प्रक्रिया तत्काल अघि बढाउने । यो बुँदा अनुसार कार्य प्रारम्भ भइसकेको जनाइएको छ ।

७५. 'एकीकृत खानेपानी समन्वय टास्कफोर्स' गठन गर्ने : खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्रका विभिन्न निकायबिच समन्वयको अभाव अन्त्य गर्न प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद् कार्यालयको नेतृत्वमा काठमाडौं उपत्यका खानेपानी लिमिटेड, नेपाल खानेपानी संस्थान र खानेपानी तथा ढल व्यवस्थापन विभाग समावेश गरी एकीकृत संयन्त्र तयार गर्न एक उच्चस्तरीय 'एकीकृत खानेपानी समन्वय टास्कफोर्स' गठन गर्ने भनिएको थियो । यसले ३० दिनभित्र एकीकृत संरचना र सुधार प्रस्ताव पेस गर्ने भनिएको थियो । यो बुँदा पनि कार्यान्वयनकै चरणमा रहेको जनाइएको छ ।

७९. ई-बिलिङ प्रणाली लागु गर्ने : राजस्व प्रणालीलाई पारदर्शी, डिजिटल तथा प्रभावकारी बनाउन ठुला व्यवसायहरूले अनिवार्य रूपमा ई-बिलिङ प्रणाली एक महिनाभित्र लागु गर्ने भनिएको थियो । यो बुँदा कार्यान्वयन प्रक्रियामै रहेको प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद् कार्यालयले जनाएको छ ।

८५. स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार : क) सम्पूर्ण स्वास्थ्य संस्थाहरूमा निःशुल्क सेवा उपलब्धता, लाभग्राही विवरण तथा सेवा उपयोगको रियल टाइम अनुगमनका लागि फ्रि हेल्थ पोर्टल विकास गरी उक्त पोर्टल ३० दिनभित्र देशभर लागु गर्ने भनिएको थियो ।

ग) सरकारी अस्पतालमा स्वास्थ्यकर्मीको उपस्थिति, व्यवहार, सरसफाइ र सेवाको आधारभूत मापदण्ड सुनिश्चित गर्न एटेन्डेन्स मनिटरिङ, कन्डक्ट रिभ्यु र क्लिनलाइनस् अडिट एक हप्ताभित्र अनिवार्य गर्ने तथा सम्पूर्ण सेवा प्रवाहलाई नागरिकमैत्री र जवाफदेही बनाउने भनिएको थियो ।

ङ) जलन उपचारका लागि प्रदेशस्तरमा सुविधासम्पन्न अस्पतालको अभाव हुँदा मृत्युदर, अपाङ्गता र दीर्घकालीन पुनर्स्थापना समस्या बढ्ने अवस्थाको समाधान गर्न ३० दिनभित्र अधिकांश अस्पतालहरूमा बर्न वार्ड स्थापना प्रक्रिया सुरु गर्ने । जलनका बिरामीका लागि सहुलियत दरमा उपचार हुने व्यवस्था मिलाउने भनिएको थियो ।

च) सुदूर पश्चिम, मध्य तथा पूर्वी नेपालका पहाडी क्षेत्रहरूमा आपत्कालीन स्वास्थ्य सेवाका लागि एयर एम्बुलेन्स तयारी अवस्थामा राख्ने व्यवस्था तत्काल लागु गर्ने भनिएको थियो ।

फ्रि हेल्थ पोर्टलबाट कार्यान्वयनको चरणमा रहेको स्वास्थ्य मन्त्रालयका अधिकारीले जनाएका छन्। यस्तै अस्पताल सुधार कार्यविधि, २०८२ पास भइसकेको जानकारी दिइएको छ । अधिकांश धेरै अस्पतालमा वर्न वार्ड सुरु भइसकेको बताइएको छ । यसैगरी ११ वटा वायु सेवा सञ्चालनसँग छलफल गरेर एयर एम्बुलेन्स सञ्चालन सम्बन्धमा रोष्टर तयार भइसकेको छ ।

८८. विद्यार्थीहरूलाई स्नातक सम्मको अध्ययन गर्न नागरिकता नचाहिने : विद्यार्थीहरूलाई स्नातकसम्मको अध्ययन गर्न नागरिकता नचाहिने गरी विश्वविद्यालयहरूले आवश्यक कार्यविधिगत व्यवस्था तत्कालै गर्ने भनिएको थियो। यो बुँदा अहिलेसम्म कार्यान्वयन भएको छैन ।

८९. कक्षा ५ सम्मका विद्यार्थीहरूलाई आन्तरिक परीक्षा लिने कार्य बन्द गर्ने : कक्षा ५ सम्मका विद्यार्थीहरूलाई आन्तरिक परीक्षा लिने कार्य आगामी शैक्षिक सत्रदेखि बन्द गर्ने । उनीहरूलाई मनोवैज्ञानिक असर र दवाव नपर्ने खालको मूल्याङ्कन प्रणालीबारे विकल्प निर्वाहमा सबै सरोकारवालालाई सक्रिय, समन्वित र उत्तरदायी भूमिका निर्वाह गर्न हार्दिक आह्वान गर्ने । यो बुँदा अन्तर्गत सरकारले अहिलेसम्म औपचारिक रूपमा आह्वान गरेको छैन । स्रोत : गणेश पाण्डे/रातोपाटी ।

समृद्धि प्रकाशन प्रा.लि. द्वारा प्रकाशित, ठेगानाः हेटौंडा-४, अजरअमररोड, ०५७-५२६८३०, Email: sambridhasamaj@gmail.com, website:www.samriddhasamaj.com, प्रबन्ध निर्देशकः रोजिना श्रेष्ठ, सम्पादकः सुरेश श्रेष्ठ